

Oglasi, pripisana itd. iskaju i računaju se na temelju i čnog cjenika ili po dogovoru.

Sveći za predbrojbu, oglašavanje itd. tajni se napućitcom ili položajom pošt. štedionice u Beču za administraciju lista u Puli.

God naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrijeme ne primi, saka to javi odpravnictvu u svorenom platu, za koji se za plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija“.

Sukovnog računa br. 847/849. Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nosiloga sve pokvari.“ Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi ne vraćaju se nepotpisani ne ukazuje, a nebrankirani ne primaju. Predplata se postarinopt stoji 10 K u obliku } na godinu 5 K za seljake } K 2-50 na 3 K 3 — pol godine. Izvan carstvine više postarina. Plaća i utražuje se u Pall.

Pojedini broj stoji to h., ako stali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredništvo i uprava nalazi se u Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. (Via Giulia br. 1). kamo neka se naslovljuje sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavač Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Alleluja!

U svetom evandjelju po Luci glava 16. čitamo: „I pošto prodje subota Marija Magdalena i Marija Jakovljeva i Solomija kupiše mirisah, da dodju i da pomažu Isusa. I vrlo rano u prvi dan nedjelje dodjoše na grob oko sunčanog rođaja. I govorahu među sobom: tko će nam odvaliti kamen od vrata grobnih? I pogledavši vidješe, da kamen bijaše odvaljen, a bješe vrlo velik. I ušavši u grob vidješe mladica obučena u bijelu haljinu gdje sjedi s desne strane; i uplašise se. A on im reče: neplašite se, Isusa tražite Nazarećanina razpetoga; usta, nije ovdje, evo mjesto gdje ga metnuše. Nego idite kažite učenicom njegovim i Petru, da pred vami otidje u Galileju; ondje ćete ga vidjeti, kao što nam reče. I izišavši pobjegoše od groba, jer ih uhvati drhat i strah; i nikomu ništa nekažaše, jer se bojahu.“

A Isus ustavši rano u prvi dan nedjelje javi se najprije Mariji Magdaleni, iz koje je iztjerao sedam djavolah.“

Iza toga nam pripovijeda sveti Evandjelista kako je Marija posla tražiti one, koji bijahu s njim i koji „plakahu i ridahu i kojim reče da je vidjela Isusa, ali oni njoj nevjerovali. I dvojici svojih učenika javi se Isus u drugom obličju i ovi kazahaše to ostalim, ali njim ni ovi nevjerovali. Konačno javi se Isus jedanaestorici

njih kad bijahu za stolom te ih ukori, što su tvrda srca i što nepovjerovali onim, koji su ga vidjeli, da je ustao. Tada im naloži Isus: „idite po svem svijetu i propovjedite evandjelje svakomu stvorenju. Koji uzvjeruje i pokrsti se, spasit će se, a tko neuzvjeruje, osudit će se“.

Priprostim a ipak toli krasnim načinom opisuje nam sv. Marko život i čitavo djelovanje Isusa-Krsta na zemlji, od njegova poroda u siromašnoj bethlehemskej staličij pak do slavođobitnog njegovog Uskrsnuća i sjajnog Uzašašća na nebo. Sve je to podano takvom jednostavnošću i takvom iskrenošću da se tomu svatko nepristran diviti mora.

Ako se dublje zamislimo u one grozne dogodjaje, kojim je sledilo slavno Uskrsnuće našeg Spasitelja, na velike patnje i teške muke, na strašnu smrt Boga čovjeka na gori Kalvariji na križu — tada nas prodju studeni srsi čitavim tjelom. Slavno bo uskrsnuće Hristovo sledilo je nakon velikog Petka, koji nam predoduje sve grozote, što ih samo zamisliti može biesno i do dna pokvareno ljudsko srce, i koje bijahu izvedene na Onom, za koga kaže prorok Isaija: „Bi metnut među zločince i sam nosi griehie mnogih i za zločince se moli“.

Zapitamo li se: tko li je pripravio Isusu križ, tko ga je na njem razpeo, tada moramo sa boli u srcu i ogavnosću duše naše odgovoriti, da sve

pravnoekriepostnim crkveno slavensko bogoslužje među svim Slavenima, a nakon njihove smrti podiže sv. Ćirila i Metodija na čast oltara i proglaših ih slavenskim Apostolima. Slovensko je bogoslužje dakle uvedeno među Slavene u obće po volji božjoj i odredbi apostolskoj. Predugo bi se zašto, kad bi se htjelo ovdje izaknuti, kako je tečajem vjekova od tada politika, stalno nenadahnuta vjerskim i crkvenim načelima, nastojala, da zatara na razne načine božju i apostolsku ustanovu slavenskog crkvenog bogoslužja. To ipak je podpisano dužno priobćiti Vašoj Preuzvišenosti, da je najmu u posjedu vjerodostojnog dokaza, da su najupućeniji krugovi u Rimu sami priznali, da se akcija proti slavenskom crkvenom bogoslužju vrši pod uplivom i pritiskom stanovite i dobro označene svjetovne vlasti.

Znajući tu politiku u koju se upreglo crkvu, pogubnu za naš narod u vjerskom i narodnom pogledu, podpisano se smatra ne samo ovlaštenim nego i dužnim, da se tim predmetom bavi.

Pa ipak usprkos tomu podpisano nije

to izvedoše upravo oni, koje je On izveo iz egipatskog robstva i koje je vodio četrdeset godina kroz pustinju hraneći ih manom i odvedši ih konačno u obećanu zemlju. Mučise ga i propese na križu baš oni, koji bijahu odabranim narodom, koje je liečio i podučavao, među kojima je svaki dan u crkvi boravio, kojim je mrtve uskrisio i kraljevstvo nebesko propovijedao. I od tada postao je križ — znamenje rugla i sramote — znakom pobjede, slave i spasa. Tada se ispunilo proročanstvo kralju Davudu: „Kraljeva Bog sa drveta. Neprijatelj ljudstva u početku života bijaše drvetom pobedio; drvetom je sadu svladan. Sjajno je i plemenito to drvo, urešeno kraljevskim grimizom; odabrano, da nosi sveta uda; blaženo je na njem visila ciena svieta. Kršćanima je sve sladko na tom plemenitom stablu, na tom predstavniku nade, odakle pravednima dolazi pojačana milost a griehničima brisanje zločina; drvo je sladko, sladki čavli, a nad svim sladak teret stabla, radi kojega je veselje došlo čitavom svijetu. I crkva danas pjeva loror sjajne bitke i slavi pobjedu, čiji je znak križ, kojim je Spasitelj svieta pobjedu održao te luku spasa pripravio svijetu potopljeniku. Ako uvijek, a to osobito danas pozivlje crkva narode, da se drvetu križa poklone“.

Od velikog Petka postao je križ najvećom svetinjom svega kršćanskog svijeta jer ga je Spasitelj posvietio

po svojoj inicijativi u stvari ništa poduzelo, i to baš iz razloga, da se ne bude moglo utvrditi, da sve što se je dogodilo i što se eventualno dogodi potječe od njega i njegovog djelovanja u pučanstvu.

Sve što je podpisano uradilo, bilo je, da je na isričitu želju i sahtjev sa strane pučanstva sazvalo za dne 19. decembra 1909. u Pazinu javni pučki (a ne društveni) sastanak, te nije za isti upotrebilo nikakve druge agitacije, do li jedinog jednostavnog oglasa u društvenom glasilu. Noću u oči sastanka, a i onog dana lievala je neprestane kiša, pa se ipak savstalo preko 1000 ljudi, od kojih su mnogi otputovali iz svojih kuća čak u 2 sata izi ponoći. Istaklo se to, da se Vaša Preuzvišenost uvjeri o važnosti, koju puk daje tomu predmetu.

Kod samog sastanka podpisano glede nazočnog predmeta nije inače utjecalo, do li što je nepristrano vodilo tok rasprave, podjeljujuć riječ govornikom, koji su se prijavili.

Prihvaćena resolucija nije potekla od članova predsjedništva ili odbora ovog dru-

štva, što je na njemu podnio svojevoljno najsramočniju i najstrašniju smrt, da ublaži srčbu Oca nebeskoga i da tim spasi nezahvalno čovječanstvo od smrti vječne.

Neprijatelji Njegovi radovali su se, što su ga varkom i slieparijom podigli na drvo — križa — jer su se nadali, da je Njegovom smrću uništena i Njegova uzvišena nauka. Ali se jandici ljuto prevanise.

Zasljepljeni strahću, zlobom, hinbom i pakošću, htjedohse i nakon Njegove smrti u laž utjerati Njegovo proročanstvo, da će za tri dana iz groba ustati, te postavise vojničku stražu oko groba, metnuše na Njegov grob sihu težak kamen i zatvorise ga konačno službenim pečatom. Nu gle čuda! On uskrsnu — kako reče — troći dan od mrtvih proslavljen i prodičen pokazav time Svoju božansku silu i narav.

I Njemu se danas klanjaju kao razpelomu Bogu i Spasitelju svi narodi svieta, jer neima kutića na širokom svijetu, gdje se nebi danas orio svečani i radni poklik: Uskrsnuo je Isus!

Naše se crkve zaodjenuše u svečano ruho, zvonovi udaraju radostno, navieštujuć narodom veliki dan uskrsnuća Spasiteljeva, pobjedu svieta nad tminom, istine nad laži.

Čovječanstvo se veseli, što je nadgrobnna ploča svaljena i što su svladana vrata pakla.

Šta, dočim je ovo na želju vjernika skupljenih na sastanku tek prošledilo istu resoluciju Vašoj Preuzvišenosti i zanimanim dušobrižnikom.

Iz svega toga sledi, da Vaša Preuzvišenost je neispravno upućena, kad smatra i tvrdi, da je pomenuta resolucija uzslidila sa strane ovog društva, pa da je ono izdalo kakove buvtovne oglase na dušobrižničke urede. Podpisano dobro znade, da župni uredi i odnosni svećenici ne odvide od njega, pa radi toga nije nikada nit svojatalo si prava, da njim dieli koje naredbe ili zapovjedi.

ad 2. Znade također podpisano, da su svi vjernici, dužni svakog stovanja prema glavaru crkve, Sv. Ocu Papi, radi toga mora se uprav zgražati, kako se i njegov ugled i jedinu svrhu crkve, spasenje duša, među r. asim pučanstvom štavlja na kocku baš sa strane onih, koji hi prvi bili pozvani, da ih štite. (Sledi.)

S ostalim kršćanstvom veseli se i naš narod u svojoj duši uskrsnuću Razpetoga, te pun vjere i nade u Njega, koji je odkupio cijeli svijet, ufa se boljoj i sretnijoj svojoj budućnosti.

U to ime nazivljemo svemu našem narodu, koji vjeruje u Isusa Krista: Sretan ti bio Uskrs!

Obćina Kastav u borbi za hrvatsvo Liburnije.

Dobrotom velezaslužnog načelnika drvene občine Kastav g. Kazimira Jelusića, došli smo u posjed prepisa jedne vrlo važne listine iz prošlosti one najveće i najvažnije naše občine u Istri. Iz te listine, koja se nalazi u arhivu one občine, proizlazi kako su se naši dični Kastavci borili već burnih godina 1848.—1849. za hrvatsvo svoje i susjednih občina krasne naše Liburnije — premda bijahu prisiljeni pisati talijanski, jer im oblasti nedužno hrvatskih škola, kao što im je nieću i danas u mnogih krajevih Istre.

Važna ta listina, koja bijaše poslana na ministarstvo unutarnjih posala u Kremžir, glasi u hrvatskom prevodu ovako:

Br. 763
M. J. 1849.

Visoko ces. kralj. Ministarstvo! Blagohotno podjeljeni nam ustav, zamjećuje nam našu narodnost i naš jezik. Sadanje Ministarstvo u svojem svečanom programu također nam osigurava sačuvanje koli jednoga tili drugoga.

Mi također nastojimo očuvati ova sveta naša prava i braniti ćemo ih svim sredstvima što su nam na raspolaganje: ali nas veoma boli, što nekvoja naša braća i sunarodnjaci najterani i zastiepljeni sebičnošću i privatnom njihovom korišću, otvoreno zanjećuju i narodnost i jezik, što je čovjeku najsvetije na svijetu: i ne manje nas boli, što se jesu razni naši susjedji i sunarodnjaci, zavedeni od talijanskih tajnih izaslanika dali prenaliko zavesti, da podpišu jedan prosvjed, u kojem se odriču vlastitog njihovog jezika, da dadu uvesti jedan novi.

Ova novost donela bi nama najpogibelnijih učinaka, jer može li biti kojeg većeg bezumlja od onoga, da se uvadja u sud, škole i crkvu jedan jezik, koji je skoro celom pučanstvu nepoznat? Ima li koje veće gluposti, nego uvadjeti jedan jezik, koji bi onemogućio seljaku da iznese svoje želje i svoje prigovore činovnicima, kojima je nepoznat jedini jezik, domaći istom seljaku?

Ako nekvoji privatnici nalaze svoje koristi u tom, da se uvede kod suda talijanski jezik, u svrhu da se okoriste što će seljacima biti tumaži (koje moraju za tu uslugu preskupo plaćati) stalno je, da stvar nije u koristi pučanstva, kako će to svakito iz dosad navedenoga lahko moći upoznati.

A ne će biti izvan mjesta, da se ovdje opazi, da podpiša ne ima 4000 već par stotina, i ovi najvećim dielom oteži lažnim nagovaranjem (propovjedanjem) da pripojiv ove občine k Ricci, bi se i ovdje uvelo vojničku vladavinu kakvu imaju graničari.

Zaključujući o dosad rečenom ponavljam pitanje, da jezik ilirsko-hrvatski bude proglašen jezikom suda, škole i crkve.

Kastav, 4. jenera 1849.
Martin Vlah v. r., načelnik; Vjekoslav Carlararis, odbornik; Franjo Marotti, odbornik.

Zastupnici obč. vijeća: Andrija Brozović, Andrija Pobar, Mate Kukanić, Mate Mavar, Ivan Jugo, Ivan Jelusić, Andrija Spiničić, Mate Grgurina, Mate Zamlić, Ivan Babić, Andrija Srdoč, Andrija Stanić, Ivan Hlabše gradjanin, Ivan Babić, Mate Blečić, Ivan Blazić, Josip Kalčić iz Brnasove, Antun Jurčić, Mate Širola Ulianić, Ivan Brnić.

Labornici (većinom gradjanin): Franjo Marotti, Vjekoslav Carlararis, Andrija Siničić, Ivan Babić, Mate Bastien, Ivan Lenac, Ivan Siničić, Vjekoslav Jelusić, Ivan Krst. Zamlić, Jakov Cerovac, Andrija Munić, Antun Dukić Tonko, Mate Monjac, Franjo Jelusić, Ivan Zamlić pok. Antuna, Ivan Mavar, Andrija Lučić Pečar, Jakov Jurinac, Andrija Lučić, Franjo Grbac, Josip Jurinac, Dragutin Lučić, Franjo Rade, Andrija Dukić, Mate Dukić, Antun Dukić, Mate Carlararis, Andrija Kacin, Mate Blazić, Juraj Josić, Antun Lučić, Ivan Jelusić, Ljudevit Jelusić, Vinko Lučić, Josip Brozović, Vinko Zamlić, Mate Dukić Baničić, Mate Munić, Antun Jurinac, Franjo Blazić, Andrija Brozović, Antun Brozović, Josip Brozović, Antun Masenca, Ivan Brozović, Ivan Brozović od Josipa, Antun Jelusić, Vinko Dubričić, Ljudevit Rubeša, Franjo Rubeša, Josip Majster, Franjo Munić, Ivan Munić, Franjo Sušanji, Josip Tuhtan Mihli, Jakov Ferlan, Andrija Babić Ferlan, Antun Serklj, Ivan Munić Plusko, Antun Jardaš, Srećko Munić, Ivan Mladenčić iz Sarsoni, Ivan Dubrović župan Kucelove, Luka Kinkela iz Kucelove.

Nadalje sliede podpiši obćinara Kastavštine iz poreznih občina izvan grada Kastva sa dotičnim zastupnicima i županima i to: Jurčić iz župana Mata Mavar 50 izbornika; Srdoč iz župana Ivana Mavrovčić 22 izbornika; Zamet iz župana Antuna Lenac 16 izbornika; Hosti iz župana Matija Blečić 14 izbornika; Sroki iz župana Matija Širola 40 izbornika; Brnić iz župana Matija Kukanić 32 izbornika; Spiničić iz župana Andrija Spiničić 20 izbornika; Josić iz župana Antuna Josić 28 izbornika; Jurdani iz župana Ivana Jurdana 24 izbornika; Trinajstić iz župana Andriju Drenjević 24 izbornika; Pobri iz župana Andriju Kucić 14 izbornika; Matulji iz župana Andriju Srdoč 3 izbornika; Riečina iz župana Antuna Mutejčić 41 izbornika; Rubesi iz župana Andriju Pobar 15 izbornika; Blazići iz župana Ivana Blazić 43 izbornika; Bernasi iz župana Antuna Četina 31 izbornika; Marčelji iz župana Matiju Marčelja 51 izbornika; Puži iz župana Andriju Slavić 6 izbornika; Bregi iz župana Josipa Brnić 15 izbornika; Perenići iz župana Matiju Mandić 47 izbornika; G. Rukavac iz župana Matea Pošić 25 izbornika; D. Rukavac iz župana Andriju Grzić 30 izbornika. Ukupno svih podpiša 682 obćinara Kastavskih. Jakov Cerovac, Ivan Mochorić učitelj, svjedoci podpiša i križava.

Da je u župi Kastav, Volosko, Vepriac, Lovran, Mošćenice i Barseč slavenski jezik, materinski i obći jezik, svjedoci podpisani dekan, u čijem se dekanatskom području nalaze gori rečene župe. Dekaninja Kastav, dne 10. jenera 1849. Vjekoslav Vlah v. r. dekan.

Na ovu molbu uzsljedilo je sliedeće riješenje: (Prevod is njemačkoga) Prepis ministarstvalnog pisma na zastupnika u carevinskome vijeću dra. Madonizna d. d. 15. decembra 1848 br. 290/R. M. I.

Gospoda zastupnici na carevinskome vijeću iz Istre, dr. Madonizna, dr. Vidulich, Michael Fachinetti i Dragutin Defranceschi stavili su u podnesku od 30. kolovoza o. g. kod ministra unutarnjih posala molbu, da se u čitavoj Istri, s jedinim iznimkom kotara Podgrad (Castelnuovo) proglaš talijanski jezik izključivim poslovnim jezikom i to ne samo u saobraćaju oblasti među sobom.

Molba osniva se na tvrdnji, da se u Istri, izuzev kotar Podgrad (Castelnuovo) jedino i samo svuda govori talijanski i da je to jedino razumljivi pismeni jezik, da se prema tome i obzirom na temeljno načelo ravnopravnosti narodnosti ne smije tamo u službenom saobraćaju upotrebljavati nijedan drugi jezik. Ovu tvrdnju opravdava obće poznata činjenica, da u pučanstvu Istre sačinjava talijanska narodnost odlučnu manjinu. Na sveukupni broj

od 234.000 stanovnika dolazi ih jedva 60.000 talijanske narodnosti, dok od ostalih od slavenskoga i rumunjskoga plemena skoro 150.000 ne govore niti ne razumiju talijanski jezik. Značilo bi dakle ogriješiti se o načelo ravnopravnosti narodnosti, kad bi ministarstvo Slavenima Istre, koji sačinjavaju tamo pretežnu većinu, narinulo talijanski kao jedini poslovni jezik.

Uputom, koju je ministarstvo dalo već prije više mjeseci, da istarske oblasti u saobraćaju sa talijanskim pučanstvom imadu upotrebljavati izključivo talijanski jezik, udovoljeno je već opravdanom zahtjevu talijanske narodnosti, te je za njezine interese posve svejedno, kojim se jezikom služe oblasti u međusobnom saobraćaju i u saobraćaju sa slavenskim pučanstvom.

Broj 545. Nazočni prepis služi kao riješenje na molbu opet amo povrćenu u prosliedjenu na Visoko Ministarstvo unutarnjih posala po glavnim obćinama Kastav-Rukavac. — C. kr kotarski Komisarjat Volosko, dne 20. marča 1849. Zerlin v. r.

Prim. dne 28. aprila 1849. Br. 171/545.

Na molbi stajalo je iz vana: Visokom c. kr. Ministarstvu za unutarnje poslove u Kremšier (Kromčifz). Prepoznata molba. Unutra upisanih izbornika, odbornika obćinskoga Vijeća i pripadnika glavne oblasti Kastav, u kotaru Volosko, okružje Pazin u Istri, kojom mole, da zajamčen i sačuvan bude materinski njihov jezik slavenski, i prosvjeduju protiv budi kojeg drugog jezika.

U ovom uvelevažnomu spisu spominje se i Rieka. U tomu je dakle najbolji dokaz, kako su već u ono doba naši stari mislili posredno na savez sa Riekom, kao sa hrvatskim teritorijem, neposredno sa materom zemljom Hrvatskom.

Burna bijaše doba 1848-1849, kada su Talijani Istre htjeli, da bude „sva Istra, izim Podgradskoga kotara (Castelnuovo) proglašena talijanskom. „Kastavci su se tomu protivili; za to su htjeli pridruženje hrvatskoj Ricci, čime bi se bili pridružili i Hrvatskoj.

U podkriepu toga služi molba naših Kastavaca iz god. 1850 na bana Jelaića, i kasnije, druga molba na Bunjevca, banskoga povjerenika na Ricci u pogledu ceste iz Rieke kroz Kastav u Novigrad (Podgrad, Castelnuovo) prema Trstu. Molba na bana glasi:

Preuzvišeni Gospodine!

(Ostalo izpuštivši.)

Preuzvišeni Gospodine! Naš mirni, dobri, neutrudljivi, velebrojni puk, od svih do Boga pozabljen, poznat samo za biti jur dvadeset godinaš zanemaren i proganjan u novoj Cesti ufa i išće bolju sreću za svoje obertništvo, za svoje zanate. Rečani, stran malo ptujincal, jesu naša braćja; s' njimi svaki dan obćimo i tergujemo; u Reku kaplju naši znoji, i iz Reke njih plod k' nam se vraća. Vas je Božje providjenje Rečanom za otca dalo; ali budući Rečani naši, a mi njihovi, Vaše preuzvišeno Gospodstvo oće dopustiti, da i mi Vas otcem imenujemo i Vaša oćinskuskerb i ljubav na blagovoljnu pomoć za zovemo.

(Ostalo izpuštivši.)

U Kastavu na 12. Sečnja 1850.

Grada i puka zastupnici

Martin Vlah v. r. — Alvisio Carlararis v. r. — Andrija Brosovich v. r.

1) Obe ove molbe pripisao nam je g. Kazimir Jelusić na čemu mu ovim putem izričemo svečrdnu zahvalnost. Molba je pisana hrvatski, to ostavljamo pravopis one dobe. Rukopis je pok. popa Andrije Marota-Jurjerića.

2) Prvi od podpisanih bio je načelnik, a druga dvojica obćinski odbornik.

Na ovoj molbi stoji bilješka: „Neizručena, prenovi se, i Bunjevca Banskomu povjereniku u Ricci predaje“.

Iz vana na molbi glasi:
Na preuzvišenoga Gospodina
Gospodina Josipa Barona Jelaića
Bana, i Rečkog Grada Vladaoca

u
B E Č.

Zastupnici Grada i puka kastavskoga u Primorju

prose najponižnije za blagovoljnu pomoć da bi se Terstianska cesta iz Reke po Kastvu u Novigrad odperla, iz uzrokah kako u nutrih.

Molba na Bunjevca je istoga sadržaju, s istim podpišima kao na bana; samo da-tum glasi: U Kastvu na 14. Aprilja 1850. Foris molbe glasi:

Na preuzvišenoga Gospodina
Gospodina Josipa Bunjevca c. k. Reda Leopoldova Viteza, Banskoga opunovlastjenoga Povjerenika u Primorju hervatskom, Upraviteljstva hervatskog Presednika & c.

u
R E C I.

Zastupnici Grada i Puka Kastavskoga

prose najponižnije za blagovoljnu pomoć, da bi se Terstianska Cesta iz Reke po Kastvu u Novigrad odperla.

Kotarska gospodarska zajednica u Voloskom.

Glavna skupština kotarske gospodarske zadruge u Voloskom-Opatiji, držala se dne 19. marča 1911. u prostorijama Čitaonice u Mošćenicama. Uz cieli odbor, bilo je prisutno preko 80 članova iz Berseča, Mošćenica i Lovrana.

Predsjednik g. V. Tomićić pozdravi prisutne članove, a onda tajnik Dr. M. Trinajstić pročita svoje izvješće o zadružnom radu u minuloj godini.

Opisav gospodarstveno stanje, naveo je sve što je zadruka kroz godinu uradila u gospodarstvenom pogledu na korist svojih članova i kotara. Vinogradarem je priskoćila u pomoć nabavom sumpora, modre galice, škropilnica i prašilnica. Onim, koji tih sprava nisu imali, dala je na posudu svoje vlastite. Iz svog razsadnika dala je uz malenu cieniu loza i žilavica američanskih loza, a loza navrnutih flinjim vrstima nabavila je iz Poreča i iz Ogleja. Isto je tako nabavila raznih voćaka iz Pazina i iz Gorice. Upozorila je članove, da se sprema u Opatiji za drugu godinu izložba voćaka i grožđja te pozvala članove, da se pripreve i da si nastoje osvjetljati lice pred stranom gospodom. Mohilo se vladu za podarenje većeg broja oraha, koje bi se dalo članovima, neka je po sumama posade, al se nije do sada dobilo odgovora.

Nije se moglo ostvariti preporuku lanjske glavne skupštine o uredjenju uzornog pašnjaka i voćnjaka u Berseču, jer je vlastnik zemljišta, gdje se to namjeravalo učiniti, odgovorio da zemljišta ne daje.

Nabavilo se umjetnih gnojiva više vrsti za pašnjake te njima pravilo pokuse, da se gospodari osvjedote o koristi takova gnojenja.

Shog štete što se nanaša gospodarem u Berseču, koji imaju sjenokosa oko Čepičkog jezera, zamolilo se c. k. kotarsko poglavarsvo u Pazinu, neka dade od onih obćina strože vršiti poljsko redarstvo.

Potaknulo se kod c. k. vlade uredjenje jednog uzornog vinograda u obćini Lovran i taj se ondje kod Sv. Roka doista i uređjuje.

Glas, što ga je podigla i čena zadruza sa ostalim gospodarskim društvima i zadruzama proti preuredjenju poreza na vino, bio je okrunjen uspjehom, jer se ministarstvo vidljivo prinukanim, da uzlegne odnosni zakonski nacrt.

U uzorac masliniku, što se uredio u Berseču, nasadilo se novih maslina, poslije iz Poreča. Pizanskog klastrića pratio je zadržati tehnički tajnik, da uz put nauči njegov rad i pouči ljude u gojanju i rodjenju maslina.

Uzprkos opetovanim molbama nije se moglo još postići, da bude popunjena govednja nasakočna postaja u Berseču, koja je već dvije godine prazna. Poduprlo se molbu zadruge kastavske, da bude i u Puharskoj uređena jedna takova postaja, koja bi i našim stranama koristila. To će zem. gospodarsko vieće učiniti, te je tu postaju predložilo.

Ne budu li do mala uređene te dvije postaje, ostal će područje naše zadruge bez i jedne nasakočne postaje, jer u mjesecu maju izliče rok i postaji, što postoji u Opriču.

Molba zadruge, da se nekojim nabave krave oberintalske i dadu za pol cijene, nije bila u zemaljsko-gospodarskom vieću još raspravljena.

Pouku u gospodarstvenim poslovima primali su članovi i ostali gospodari od tehničkog tajnika G. Prodana, što ga zadruha volosko-opatijska i kastavska drže sa pripomoći, koje primaju od zemaljskog odhara i od občina Volosko-Opatija, Veprinac i Mošćenice.

Pouku su primali također od vladinog putujućeg učitelja G. Petru.

Izriče se obojici hvala na njihovom trudu i nastojanju.

Zadruha je bila odredila dati pripomoć mladim, što bi voljni poći na trodnevni tečaj u pčelarstvu u Pazin, al se je oduzvala samo trojica, pak je i ta odustala.

Odbor je odlučio uzdržati, da bi se širilo gojenje povrća i cvieća, što bi se dalo sve liepo novočiti u, našim dvim lječilištima i na Rieci.

Ovo tajnikovo izvješće bilo je primljeno do znanja, a zatim je bio potvrđen i obradun protičan od blagajnika gosp. V. Mavričića za godinu 1910. sa K 5598-90 primitka i toliko potroška. Na isti način je bio potvrđen proračun za god. 1911. sa K 2930 dohodka i toliko potroška.

Kod točke o eventualnim predlozima zamoli rieč gosp. profesor Ivantić, da pohvali rad odborov, predot korist zadruge i potakne prisutne, neka uzastojte čim više članova prikupiti. Pozivljuć se pak na točku tajnikova izvješća, gdje se govori o gojenju povrća i cvieća, iztakne kako bi Draga Mošćenicka bila za teoma shodna, te postavi predlog, da bi se u Dragi najmilo zemljište, gdje bi se pokazivalo kako se razno povrće i cvieće goji, a ujedno postavilo nekoliko uzornih redova loza.

Tajnik Dr. M. Trinajstić podupre taj predlog, predočujuć uspjehe, što jih gojenjem povrća i cvieća imaju stanovnici oko Kopra, Trsta i Rieke. Slijedom njihov primjer. Galović Ivan Perišić preporuča, da bi se imalo izprošiti povoljnije parobrodarske sveze za Berseč i Mošćenicu, jer bez toga ne može se govoriti o kakovom izvažanju iz tih mjesta.

Progovori podnlje g. teh. tajnik Prodan, da uputi što bi se dalo i kako bi se moralo od naših gospodara gojiti u povrdarstvu i u voćarstvu, te stolnom gozđu.

Za tim bude prihvaćen predlog gosp. prof. Ivantića i dan nalog odboru, neka učini shodne korake, da se takov vrt uredi.

Na koncu izdriebano je med prisutnim članovima 15 vrtlarskih škara, 18 noževa za ciepanje i 5 komada drugog vrtlarskog orudja.

Pred jednik na to zaključil skupštinu u 12^{1/2} sati, zaželiv svima bolju sreću u ovoj godini.

Na rastanku se sabralo K 1734 za Družbu, koje se uručilo g. F. Skalameri za onu Podružnicu.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Iz hrv. pjevačkog i glazb. društva. Javljamo našem občinstvu u Puli i okolici, da će koncert hrv. pjevačkog i glazbenog društva biti neopozivo dne 6. maja t. g.

Ponovno umoljavamo rodoljube, da se začlane u ovo kulturno i rodoljubno društvo, da isto uzmogne napredovati i provadjati bez zaprieka narodnu zadaću, kojoj je to društvo namijenjeno.

Odlikovanje. Kural ratne mornarice veleč. g. Karlo Kokolj u Puli, odlikovan bijaše vitežkim redom Frana Josipa I. Srdačno čestitamo!

Iz Kanfanara: „Polaer Tagblatt“ piše u svom broju 1815 od 26. pr. mj. pod naslovom „Politisches aus Canfanaro“:

Zadnji se općinski izbori u Kanfanaru proveli pod čudnim okolnostima. Kad je naime bivši načelnik uvidio, da moraju izbori zagotoviti Hrvatima većinu, okrenuo je ladju svoje talijanske liberalne politike, obećao Hrvatima, da će vladati općinom u čisto hrvatskom duhu i tom je varkom dosegao, da su ga naši opet izabrali načelnikom. Nu ta njegova metamorfoza trajala je kratko vrijeme; uspostavljen opet u svoje „stare pravice“, izbruhnio je talijanski duh svom snagom svoje imperience i „podeslat“ je opet vladao po „talijansko-nacijonalnom pravu“. Vjerno mu uz bok stoji po duhu i uvjerenju suodni općinski tajnik (recte pisar) Cossaru (recte Košara), koji je nekada bio uslužben kod ovdješnjeg (puljskog) okružnog sudišta, nu bio je osumnjčen radi svoje silne anarhistične propagande i otpušten iz državne službe, našto ga je kao „patrijotu“ primio u općinsku službu kanfanarski načelnik. Protiv režima te dvojice suprotstavilo se hrvatsko općinsko zastupstvo (17:13 Talijana?), te je pred više tjedana dalo svoju demisiju, da bi na taj način došlo do novih izbora, što bi dovelo do razmjera, koji odgovara faktičnom broju jedne i druge narodnosti. Odluka se o toj stvari prepustila e. k. namjestništvu. Umješali se pako i u tu stvar talijanski pokrajinski odbornici, pa su postigli kod najviše tršćanske državne oblasti riješenje, kako su želili.

Kako smo saznali, e. k. namjestništvo nije primilo demisije kanfanarskih hrvatskih općinskih zastupnika, već je odredilo, da moraju ti i nadalje zadržati i izvršivati svoj rad kao opć. zastupnici. Protivnici toga bit će kažnjeni globama, koje su predviđene dotičnim zakonom.

Predviđa se, da ne će ni ta odredba biti sposobna, da uspostavi u Kanfanaru mir na političkom i gospodarskom polju. U toj općini mora naskoro zavladati potpuna anarhija, jer je velika većina naroda protivna režimu opć. prkos-tajnika Košare, kad bi i nadalje trpila, da načelnik nemučen uređuje*.

To po „Polaer Tagblattu“. A što da kažemo mi? Vladi su poznate naše nepravice, ali ako Rizzi podigne svoj glas, onda sve tužbe ne vrijede ništa. Tako je kod nas, ali nadamo se, da ne će ni to dugo potrajati. A na koncu onima, koji su to zakrivali, na dušu.

Samó „P. T.“ je u tome na krivom, što veli, da je demisija predana pred nekoliko tjedana, a u istinu se dogodilo to već negdje mjeseca jula prošle godine.

Za „Narodni dom“ u Baški. U spomen 25-godišnjice što je občina Baška u hrvatskim rukama, sakupile Filip i Mate Barbaljić među Baščanima u Puli slijedeću svotu, koju su darovali: po 10 K: Ivan Vasiljić, Filip Barbaljić; po 5 K: Antica Zubranić (Trsat), Mate Barbaljić, Petar Dorčić, Niko Dorčić, Mate Abramci, Mićel Mihalić, Vinko Čubranić; po 4 K: Niko Magasić, učitelj, Franka Rojatti, Mirko Čubranić (Barban); po 3 K: Petar Lo-

vrić, Benedikt Bonifacić, Anton Milazzi, Mate Lovrić, Ivan Dorčić; po 2 K: Mate Magasić, Marijan Barbaljić, Mićel Barbaljić, Anton Maruljić, Dinko Barbaljić, Mile Komadina, Mićel Dujmović.

Narodni darovi. Veleč. g. pop Ivo Šintić, župnik u m. u Malom Lošinj, sa-ljelo predplatu za naš list, šalje ujedno K 2 za Družbu i K 2 za Bratovštinu hrv. ljudi. — Gosp. Josip Milošević iz Pueplo, Colo (Amerika), a rodum iz Ledenaica u Hrvatskoj, šalje za Družbu 12 dolara ili K 58-82, sakupljenih slaveč Sv. Jesipa u rodoljubnoj kući Viktora Janjelića iz Lovrana, nastanjenog u Pueblo, Colo. Tu svotu darovali su ovi: Anton Purić Lemo, Cresanin, 3 dol., Marko Ilić, Gospićanin, 2 dol., Josip Milošević, Ledenaican, 1 dol., Anton Milošević, Ledenaican, 1 dol., Josip Mohorić, Kastavac, 1 dol., Benedikt Piglić, Lovranac, 1 dol., Viktor Janjelić, Lovranac, 1 dol., Marin Balov Lovrinović, Trogiranin, 1 dol., Stjepan Komadina, Ledenaican, 1 dol. — Posiljač popračuje svotu ovim riečima: Sa ljubavlju oduševljeni daleko od rodne koljevke u Saveznim državama sjeverne Amerike; dirnuti u srca na potištenost našeg mladog, nerazviteg cvjeta, koji strada pred dušmanom susjednih „Legasa“, jezgrovito uprtih očiju mu-trimo rad i ustrajnu borbu mile nam Družbe Sv. Ćirila i Metodaa u odgajanju malenih hrvatskih sinova. Potrebna narodne snage i podpore, evo i nas nekolicine, u kojima teče vruća bratska želja, da položimo maleni obol na oltar domovine. Sa pozdravom došla sretna namisao i slijedi je preko širokog Oceana kličeću: Živita Družba i njezin rad za uzgoj mile nam hrvatske djetce! — G. Josip Blasković u Puli daje za Družbu K 20, veseleć se što je G. Mardešić predsjednik podružnice. — Gosp. Ivan Maršić iz Camden, N. J. (Amerika) šalje za Družbu K 15, sabranih prilikom jedne zabave u kući Ivana Maršića, trgovca u Camden, sa otoka Krka, medju rodoljubima iz otoka Krka.

Lošinjski kotar:

Koješta iz Cresu. 1. Kakva kamora vlada kod nas u Cresu, vidi se već iz toga, što ostavlja svoju masnu stolicu fin. savjetnik — floretto — te bježi u Trst, i neće ni da čuje više o svom rodnom mjestu. Nemože zapovijedati i on bježi, a ostavlja mjesto drugom. Čudimo se, da je mogao i ovoľko časa obstati s onakvim individuumom, koji su ga okruživali. Zar nije to mogao prije opaziti svojim bistrim okom i nedopustiti im na volju činiti što hoće. Zar nije mogao osvjedočiti se, da njemu nema mjesta s jednim pastiercom dobro poznatim iz afere Bolondo; s jednim Ćurajinom, s jednim od vibrato calcio Vitabrevom, s jednim vitezom od Santurine; s jednim barbon Matom Folićem e con tutta altra bella compagnia. Jednog smo izgubili a evo nam odmah drugog: Barba Gaspe čita sakupljenoj svjetini, koja neće da ide kući, dok ne sazna koji je izabran — habemus pontificem — Dr. J. Petris geometra. U slavu svirat će mu i famozna općinska glazba, nastupit će sa glazbom, a odstupit sramotom, kao i prvi. Moguće, da će ovaj stogod bolje uredit puteve osobito u vanjšćini, jer je geometra, a moguće i račune na općini, jer je i doktor od matematike — al znajte ovo je doktor još iz Padove — detto quatro occhi.

2. Zadnji dopis u „Našoj Slogi“ ofurio je, kako se vidi nekog. Skuče se na sud, onda nadpoptu, traže ispriku — sed facta loquuntur, carla canta, villan dorme. — Nek svatko vrši svoju dužnost savjestno, pa se netreba ničeg bojati; ako pak toliko žele znati, doći ćemo sa imenima i još kojekakvim pikantnostima, stoga bolje da miruju. Neznamo s kojeg razloga otišli su nadpoptu, zar je on kakav bureau? Zar

misle oni, da on ima kakvu vlast nad dopisnikom „Naše Sloge“? Značiteljni smo što im je on ipak odgovorio?

3. Ostavio nas ovih dana dr. Bondi, talijanac, ali inače liječnik u pravom smislu. Vršio je točno i s ljubavlju svoju službu, ali okolnosti, koje mogu vladati jedino u Cresu, prisihle ga da nas ostavi. Narod za njim uzdiče, jer je on mnogima zaustavio suzu u oku, izbavio ih iz očite smrti. Zamjenio ga novi liječnik, neznamo još njegove vrline, želili bi, da bude samo vrijedan nasljednik svog predšastnika.

4. Borba, koja se vodila već nekoliko mjeseci glede misle talijanske škole, dovršila se ipak jednom i to s Pirovom pobjedom. Koliko je bilo komešanja radi ove stvari medju našim dobrim creskim pukom, kad nijesu htjeli polaziti župnu crkvu, a što je istom sada, kad im je do-zvollo Bone, da dodju u njegovu samostansku crkvu. Jao si ga onomu po kojem dolaze smutnje. Jeremija kaže, da je plakao nad Jerusolimom; a zar da ne plačeš i ti Bone nad svojom nesmotrenošću ili zlobom; što si učinio smrtniče? Zar te ne grize savjest? Zar su te uistinu opile dvije tri pelegole, ili ona pogača, kako se pripovjeda koju si primio, a druga već je naručena u Trst.

Zar je bilo u njoj morfilja da te je opio, ili zar suze onog, koji je došao k tebi i plačuć te molio. Zar je imala toliko upliva nad tobom Tvoja učenica za hrvatsku jeziku signorina Kily la maestra, ili jedna signorina Mimi, ili zar onaj plač? Ti si morao na sve ovo odgovoriti, znao mi je da je tako, ali ja nemogu pomoći i tada bio bi se pokazao karakterom, a inače pokazao si pravu boju, kojom si s carbin. Nek se svi sramuju koji su ovo sakrivali, pa bio Petar ili Pavao. Zar nijesu tebi bliža tvoja braća, ljudi čestiti, za koje plače sav puk, zašto si mimoišao njihov kapitulski zaključak? Zar misliš, da nemaju i oni toliko kriterija, da prosude što je dobro a što zlo, što se može učiniti a što ne. Zar misliš, da ako čovjek nema prijateljstva s onim osobama s kojima i Ti, da nemože pametno prosudjivati; mislim baš obratno. — Što govori na sve ovo naš dobar starac Fran? Jedna Dalmacija vidiš kakvog imaš sina, on daleko od Tebe zaboravio već, da je tvoj sin. Što će reći na ovo ona čestita tvoja braća u lijepoj mi i divnoj Dalmaciji? Divimo se na leonidskom držanju naših pravih i čestitih otaca, a gadi nam se na takom efaltskom držanju.

Krčki kotar:

Glavna skupština Austro-Hrvatskog parobrod. društva. Dne 31. ožujka o. g. obdržavala se je u Malinskoj, druga redovita glavna skupština „Austro-Hrvatskoga parobrodarskoga društva na dionice u Punta“. Skupštini je prisustvovala sa strane e. k. pomorske vlade gospodin Dragutin Luxardo, e. k. lučki potkapetan iz Malog Lošinja, a predsjedao društveni predsjednik gospodin Fran Orlić.

Skrutatorima bjehu izabrani gg. Niko Turato iz Onišća i Fran Zec iz Punta, a zapisničarom gospodin Vladimir Polić, društveni činovnik.

Prisutno je bilo u svemu 112 dioničara, koji su zastupali od prilike 1000 dionica.

Izvjestaj ravnateljstva, računai za godinu 1910., bili su odobreni, a koli ravnateljstvu toli nadzornom odboru podijeljen potpuni absolutorij.

Prihvaćene jesu i razne promjene društvenih pravila, a ravnateljstvo pako ovlašteno, da kada pronadje za shodno, u sporazumu sa nadzornim odborom može po-visiti društvenu glavnicu za daljnjih 500.000 kruna. Svi zaključci jesu prihvaćeni jednoglasno.

Iz izvješćaja i iz računa za godinu 1910. proizlazi, da je u godini 1910. povišena društvena glavnica od K 250.000 na K 500.000, da je od nove emisije jedan veliki dio plasiran među Česima, jedan pak među Hrvatima u Opatiji, Lovranu i Voloskom, a ostatak među prijateljskim društvima. Po gotovo cijela druga emisija ostala je u slavenskim rukama.

U godini 1910. sklopljen jest i potpisan ugovor sa c. k. ministarstvom trgovine u Beču za deset godina, uz jednu subvenciju godišnju od K 92.000 ali uz uvjet, da si imade društvo nabaviti još jedan parohod, koji se i dograđuje u Malom Lošnju.

Temeljem ugovora društvo je obvezano podržavati za deset godina pruge Rijeka-Punal, Puna-Baska, Rijeka Nerezine i Rijeka-Rab, kako jesu sada u krijeposti.

U godini 1910. polučio se je dobitak od K 53.142-35, kojemu pridodav K 8412-42 od godine 1909., čini K 61.554-97.

Na predlog ravnateljstva i na predlog g. Nikole Turata iz Omislija, skupština je jednoglasno zaključila, da se imade od ovog iznosa upotrijebiti K 22.790-95 za razne odnose, sa K 5.314-23 dotirati rezervni fond, sa K 900 dotirati mirovinski fond činevnika i namještenika, a K 32.600 porazdijeliti među dioničare i to:

3% ili K 150 po dionici, na komada 5000 dionica prve emisije za godinu 1909., a 6% ili K 250 po dionici na 10.000 dionica druge emisije za godinu 1910., ostatak pako od 48.79 prenesti na novo.

Ta se dividenda imade isplaćivati tekur onda, kada stigne odobrenja sa strane visoke vlade o toj razdiobi, a imade se posebno oglasiti, kada to odobrenje stigne, od kojeg dana unaprijed budu kuponi plativi i kod kojih zvučda.

Predsjednik zahvaljuje se dioničarima, da su tako složno postupali o zaključcima, koji jesu za društvo od velike važnosti, zahvaljuje se gospodinu Dragutinu Luxardu, da je toli sa zanimanjem pratio tok skupštine i zaključuje skupštinu.

Voloski kotar:

Za Družbu u Barsežu. Dne 1. siječnja 1910. bilo je uloženo a sabrano po vojnicima na dopustu i darovi za dobru ruku od odbornika Bersečkog društva za štednju i zajmove ukupno K 30. Dne 6. 2. Toma Hrelja c. k. oružnik čitajući više spomenuto da bude bliže 100 K 5. Na glavnoj skupštini Bersečkoga društva za štednju i zajmove držanoj dne 13. 3. 10. darovao gosp. R. Jelusić župnik K 5; skupština glasovala od čistoga dobitka K 25. Na glavnoj skupštini kot. gosp. zadruge držanoj u Berseču dne 19. 3. 10. sakupljeno K 1566. Narasli kamati od konca godine 1910 K 293. Dne 1. 1. 1911 darovali odbornici Berseč. društ. za šted. i zaj. kao dobru ruku za novu godinu N. P. 3 K, F. S. 2, G. J. 2, I. D. 2 K 9. Za rasprodanih 30 komada knjige »Mir ili rat« se sakupilo K 3. Ostalo od jednoga računa 80 p. dodao 20 K 1. Na glavnoj skupštini Bersečkoga društva za štednju i zajmove držanoj u Berseču dne 12. 3. 1911 od čistoga dobitka odlučili skupštinarci jednoglasno K 30. Na glavnoj skupštini kot. gosp. zadruge držanoj u Mošćenicih dne 19. 3. 1911. na predlog potpredsjednika F. S., da svaki, koji na sreću dobi kakav komad gospodarskoga orudja mora dati to para za družbu sv. C. i M. a za pobrojiti se po jedan novčić sabralo se skupa K 1726. Dne 2. travnja sveukupni uložak K 14385. Svima, koji su stogod ovomu doprinesli se u ime družbe od srca zahvaljuje, oni koji ovo pročitaju neka se stogod sjete za družbu, želeći da do godine bude barem 200 kruna.

Franjo Skalamera, sabirač.

Kako izgledaju talijanske tobož obćne Istre? Uprava obćne Mošćenice na-

lazi se i danas u talijanskim rukama i istarsko talijanska kamora smatra tu obćinu talijanskom. Ovako talijanskih obćina u Istri imade više a da svičti vidi kako je to umjetno talijanstvo naših obćina, podajemo niže uspjeh posljednjeg popisa pućanstva u obćini Mošćenice.

Cijela obćina ima 3622 stanovnika, od kojih otpada na župu Mošćenice 2400, a na župu Berseč 1222. Prisutnih je u župi Mošćenice 2146 a odsutnih 254. Prisutnih je u župi Berseč 1022, a odsutnih 209. Po narodnosti bilo je u cijeloj obćini (od prisutnih) 3138 Hrvata, 19 Talijana, 10 Slovenaca i 1 Njemac (c. kr. Žandar). Kod zadnjeg popisa od god. 1900. našla se je bit u ovoj obćini 146 Talijana.

Eto ovakove su talijanske obćine u Istri!!

Zamet. Pišu nam odatle: U nedjelju 9. tek. mjeseca obdržavala se u prastarijama društvu »Sloge« treća glavna skupština našeg »Gospodarskog trgovačkoga društva, registrane zadruge na ograničeno jamćenje«. Skupština je bila mnogobrojno posjećena. Iz odbrova izvješća razabramo, da društvo krasno napreduje. Članova ima 72. Prometa sa robom bilo je K 105 i zadržanih čelova je K 3644 a jamstvo članova došije po tom K 7288. Doćim je lani čisti dobitak iznašao K 60568 cve godine došije iznos K 147687. Pročitale se izvješće revizora. Skupštinarci su odobrili račune i zahvalili se odboru na njegovom trudu. Zaključilo se graditi primjerenu zgradu za društvene svrhe.

Glavna skupština gospodarske zadruge u Kastvu obdržavala se je dne 2. t. m. u prastranoj dvorani g. Benedikta Vlah, na koju je pristupilo preko 400 zadržara. Skupštinu je otvorio potpredsjednik g. I. Carlaris, te se je prešlo na izvješćaj tajnika o poslovanju zadržanog odbora u minuljoj godini; zatim se je prihvatilo obraćun 1910. i prešlo na pravaćun za tekuću godinu. Pri raspravi ove toćke našao je zadržni predsjednik veleuč. g. Dr. M. Laginja, koji je nešto kasnije pozdravio lijepim rijećima prisutne zadržare, a oni mu uzvratije sa »Živio«. Kod raznih predloga zaključilo se je, da bi zadržni odbor pobrinuo se za prikladno skladište glede umjetnih gnojiva i ostalih potrebitina zadržara. — Skupštini je prisustvovao i g. A. Petru, koji rado posjećuje i odborске sjednice ove zadruge i uvijek rado dolazi u susret svojim savjetom članovima zadruge i ostalim kmetovima u ovom kotaru. Evala mu! Tehnički tajnik zadruge također je izvješćaj na skupštini o svojem poslovanju izvan urada zadruge, te o praktićnim prikazivanjima među gospodarima.

Pazinski kotar:

Pazin kao kulturno središte i Talijani. Dne 8. IV. predavao je g. prof. Novljan o Pazinu kao kulturnom središtu za Hrvate u Istri. Iznašao je svježe misli, koje govore, da postane Pazin kulturnim našim središten, te je ujedno prikazao naše sadašnje kulturno stanje u tom gradu. Da postignemo, da Pazin postane u istinu naše kulturno središte, od potrebe je, da si stvorimo jedinstvenu discipliniranu organizaciju.

Poslije predavanja razvila se debata u kojoj su učestvovali gg. Sloković, M. V. dić, Doroghly, Rebek i Dr. Agnelletto. Iz predavanja i debate ponijeli su svi prisutni uvjerenje, da treba što većeg organizovanog temeljitog rada u gradu Pazinu, ako hoćemo doći do onog položaja, što ga treba da imade naše kulturno središte.

U isto vrijeme, kad se među nama raspravlja o Pazinu kao našem kulturnom središtu, to naši Talijani u Pazinu tvrdo korno nićuju Hrvatima svako pravo i sva-

ki opstanak u tom gradu. Rad toga nastoje sa svim svojim poznatim sredstvima, da osujete svaki javni istup od strane Hrvata. Poznato će biti još svima njihovo ponašanje prigodom lanjskog sokolskog sleta Vitezićeve župe.

Najnovije njihovo komedijsko pokazali su opet ovih dana, kad hoće zapriječiti našoj narodnoj glazbi, da sudjeluje na ophodu na Uskrs u jutro. Pošto su donali, da je župnik pozvao našu glazbu da sudjeluje na Uskrsnom ophodu, to su oni na vrat i na nos sakupili bićve glazbare njihove raspale glazbe, da sprijeće sudjelovanje hrvatskoj glazbi i da spase čast znaćaja »talijanstva« grada Pazina. Sudjelovanje naše glazbe zovu provokacijom i prijete se sa nekakvim nemirima i neredima!!

U svojoj bezobraznoj bahatosti i razvikanoj kulturi došli su tako daleko, da prikazuju naše glazbare nekim tuđincima. Ali kada glazbari plaćaju kojekakve namete i kad im dodju kupovali u njihove dućane, tad im nisu tuđinci, onda su im dobri njihovi novi! U opće čudni su naši pazinski talijanaši, da sada ne će imati sa našim ljudima (glazbarima) nikakvog doćicaja, dok naprotiv prošlih godina nije im smetalo, da je na prvjoj misli gotovo isključivo prisutan samo naš narod. Našemu narodu je bilo pravo sviranje talijanske glazbe za koju isto i on doprinasu od svojih žuljova, a Talijanima sada nije pravo, da svira glazba našeg naroda, za koju oni ne troše ni fibra.

Na njihovo izrugavanje sa našom glazbom nije vrijedno osvrćati se, jer mislimo, da se nemanju s čime hvaliti, kadu nijesu bili sposobni trajno imati glazbu, pr mda imadu učitelja koji vade općinsku plaću.

Našim glazbarima pako preporučamo, da polaze toćno i redovito na vježbe, jer će na taj način najbolje odgovoriti na njihovo ruganje i meći će pokazati, da nije naš narod samo za motiku i kosu, kako bi to hleć Talijani, već da je sposoban i za druge stvari.

Na koncu upozorujemo naše faktore, da je već vrijeme, da odlučno obraćunaju sa tim ponašanjem pazin. Talijana.

Imade bit čeno prisiljeni da se latimo drugih sredstava, jer to je malko previše, da nam drugi u vlastitoj kući zapovijedaju. Na posao, koji su zato pozvani!

Koparski kotar:

Još nešto iz Sv. Donata. Mojim članom u »Našoj Slogi« od 23. III. dirnat Kavran u svojoj potpunj i nesmetanoj slobodi govori, da će me »ponat« i da ga ja sigurno ne poznam.

Možda svi čitatelji »Naše Sloge« ne će znati, što to znaći »ponat«. Zato ću ja iznijeti barom snišas ove rijeći, kad joj već nu znam silošćusog porijekla. Pod rijećju »ponat« razumijeva Kavran neku nešilnu nadnaravnju smrt, koju, čini mi se, mogu za pet kruna izvesti samo grćko-istoćni popovi u Peroju. — Dakle, kako vidite, Kavran mi prijeti surući! No neka bude već tu uvjeren, da se ja takve smrti ni malo ne bojim, a mislim da se toga ne boji ni zadnji čitatelj »Naše Sloge«.

Glede druge Kavranove izjave moram spomenuti, da ja njega jako dobre poznam, da znadem za njegovu kuću, za njegovu kćrnu i njegov dućan. Čao sam ta kodjer gdje se je hvalio, da je on sposoban i za suca i za advokata, prof-sora i što ti ja znam, za što, premda je svršio tek jednu s.rinsku pućku skolu talijanskog obilježja. Znadem također, jesu li dobri njegovi »bigoli«, koji se pol godine suše na petrolejskom »kamiku« u dućanu!

Ne da bude g. Kavran potpunj uvjeren o mojoj izjavi, podat ću mu još nekoliko jaćih podatata, doduše drukćije naravi nego li su bile priućebe u onom član-

ku, al ne smeta — iz kojih će, držim barem, sigurno uvidjeti, da ga ja ipak — poznam.

Dopisnik »Naše Sloge« jako dobro znaće, da je na Kavranovom dućanu kraj hrvatskog natpisa stajao i talijanski natpis, ali su ga naši svjesni »Brežani« jedne lijepe večeri dobro osmaćili blatom i tako mu zameli trag. Čemu talijanski natpis, kad u dalekoj okolici Sv. Donata nema ni jednoga Talijana? Čak i onaj »sćulista« iz Brde je — Hrvat. Zar za ono par Vrluču što se svake subote u purno doba klatari besvijesno po Buzetu i onuda nedjeljom polazi kući, ili za ono par sovinskih šarenjćka, koji onuda polazi u isto doba po »il pronesso« na općinsko glavarstvo??

Zna se dalje, da je Kavran kadar nakupiti čitavu masu talijanskih žigica »Le-gue nazionale« i namjestiti ih a ma baš pred oći svakomu, koji doćje u njegov dućan, dok su nasuprot naše žigice negdje u kutu u prašini i pućini.

A i g. Kavran znaće, da pored talijanskih dućana u Pazinu ima hvala Bogu i hrvatskih, a i pod Buzetom opstoji pored Fontane jaka trgovina »Potrošnog obrtnog gospodarskog društva« u Narodnom Domu. — Dakle? ...

Dalje znaće dopisnik »Naše Sloge«, da je naš Kavran sve prije, nego li pravi — Hrvat.

Naskoro su izborni za carevinsko vijeće. Svi će Sveto-Donaćani redom pristupiti izborim žurama, a i ko svjesni Hrvati glasovati za naše ljude. — Al tko će biti prvi, koji će kod izborne žare faliti? — Bit će Antun Krbavčić.

Zelio bi, da me moje predvićjanje utjera u laž. Al bojim se da ne će.

Jednako se bojim i — »strah me je ljuto« — premda sam prije baš protivno izjavio — da se ne bi ipak Kavran naljulio i žrtvovao onih pet kruna pa ... Zato braćo Brežani — »ne stojte nu se nako puvedit ki tu piš«, zakaj bi me nugo ponat!«

Razne primorske viesti.

Novoćenje u Istri. Ovogodišnje novoćenje vojnih obveznika obavil će se u ove dane: u Krku 28. i 29. aprila; u Cresu 2. maja; u Malom Lošnju 4. i 5. maja; u Porću 20. i 22. maja; u Buje 24., 26. i 27. maja; u Labinu 17. i 18. maja; u Voloskom 19., 20., 21., 22., 24., 26. i 26. aprila; u Kopru 6., 7., 8. i 9. junija; u Piranu 29., 30. i 31. maja; u Škofljam 2. junija; u Rovinju 15. maja; u Puli 8., 9. i 10. maja; u Vodnjam 11. 12. i 13. maja; u Buzetu 8., 9. i 10. maja; u Pazinu 9., 10., 12. i 14. junija; u Podgradu 1. i 17. junija; u Motovunu 12. i 13. maja.

Veliko vježbo ratne mornarice u Dalmaciji. Prema koncu mjeseca julija o. g. vršiti će se uz obalu srednje Dalmacije vježbe za izkrcanje vojnićva sa ladja ratne mornarice. Kod tih vježba sudjelovati će jedna gorska topnićka brigada i eskadra ratne mornarice pućajana sa ljetnom eskadrom. Tim vježbama prisustvovat će i priestolonasljednik naivojvoda Franjo Ferdinand i poglavar vojnog stopa.

Prijavite se na doba za prepis listina. C. k. namjestništvo u Trstu objavljuje: po odredbi § 12 toćka 3 i 4 izbornog reda za carevinsko vijeće, oći koji žele da im bude izrućena u prepisu imenik izbornika, moraju to probićiti obćinskom glavaru kroz osam dana iza raspisa izbora. Po izmaku tog roka predane prijave se ne uvaćuju. Prijavom se naručnik obveće uzeti imenik i platiti troškove za naručene primjerke.

U daljnjih osam dana, ima se kod obćinskog glavara položiti 50% približnih troškova, naće prijava ne vriedi. Izbori su službeno raspisani u subotu dne 8.

aprila t. g. za 13. junija, a uži izbori za 20. junija t. g.

Dogovori radi sporazumljenja obju stranaka u Istri. Prošloga četvrtka i petka vodili su se dogovori između predstavnika hrvatsko-slovenske i talijanske stranke u Istri u ministarstvu unutarnjih posala u Beču. Predstavnik obju stranaka pozvao je ministar graf Wickenburg po nalogu ministra predsjednika baruna Bienertha, kojemu je zemaljski kapetan Dr. Rizzi takav dogovor preporučio. Dogovor se je vratio o razlozih poznatog sukoba između Slavena i Talijana Istre.

Dogovoru je predsjedao ministar graf Wickenburg. Razpravljalo se je o raznim spornim pitanjima, o nepotvrđenih proračunih naših občina, o ustrojstvu pučkih škola itd. Postignut je — kako čitamo u novinama — podpuni sporazum o spornim pitanjima, koja baciše našu pokrajinu u sadašnju gospodarsku krizu. Utanačeni sporazum biti će predložen na odobrenje obim klubovima istarskoga sabora. Kod tih dogovora sudjelovao je i ministar bogostovlja i nastave graf Stürghk, te tršćanski namjestnik knez Hohenlohe, sekcijjski predstojnik u ministarstvu nastave g. Kanera, sekcijjski predstojnik u ministarstvu unutarnjih posala g. Fries te pozvudnici obju stranaka Istre.

Zaključeno je, da se o sporazumu ništa ne kaže u javnost dok se nedozna za mnijenje obju klubova.

Zastupnici talijanske većine istarskoga sabora sastuše se u utorak, da saslušaju uvjete tog sporazumljenja, te su odobrili točke za sporazum.

Naši zastupnici viećali su o tome jučer u Pazinu, te su odobrili također točke sporazuma. Kako čitamo u talijanskim novinama i taj sporazum s Talijanima učinjen je većinom na naš trošak. Za danas toliko kao kroničari.

Gospodja

koja drži do zdrave njego kože, osobito ako želi da nestanu ljete pjeg; i zadovolji i uzdrži njezinu mekanu kožu i bijeli put, unira se samo sa Hiljansko-mlječnim sapunom (Steckenferd-Lilienmilchseife)

(Marka konj na paliet) od Bergmann & Co., Telachen a. E. Komad po 80 para. Dobiva se u svim ljekarnama, drogerijama i trgovinama parimerija.

OGLAS.

Na Zemaljskoj kućanskoj školi Repnjah na Gorenjskem, počimlje ljetni tečaj 1. maja za nutarnje pitomkinje. Pismene molbe i odnosni upiti neka se pošalju do 25. aprila na dolnji naslov. Molbi ima se priložiti školska i čudoredna svjedočba. Djevojke se podučavaju u obćem kućanstvu, šivanju, pranju, gladenju, kuhanju, živinogojstvu, krmogojstvu itd., u obće u svemu, što potrebuje dandanasa svaka kmetska gospodarica. Pitomkinje plaćaju za svu poduku, hranu i stanovanje 28 kruna mjesečno. Primaju se djevojke iz cijele Kranjske i drugih zemalja. Tečaj traje šest mjeseci.

Upraviteljstvo zemaljske kmetske kućanske škole u Repnjah.

Ljekarnika A. THIERRY-a balsam

Jedino pravi na zelenom duvnom kao zaštitna marka. Zelenom zaštiten

Svako palvaranje, oponašanje i preprodnja drugih balzama sa zavarnu jedom markom progono se kazneno po sudu i strogo kažnjivo. Ujeluje ljekovito kod svih bolesti organa disala, kašlja, izbacivanja, prisjurno, ljekovito kod svih bolesti disala, kašlja, izbacivanja, prisjurno, muklosti, katarata grla, prsiohloje, bolesti pluća, specijalno kod influence, bolesti želudca, upata jetara i slezene, ponajnkjnja stolicu, zumbolija i ustnih bolesti, trganja zglobova, opeklima, kožnih bolesti itd. 12 št 6 i 1 ili 1 obiteljska boca K 5.—

Thierry-eva centifolijska mast

sjegurna i stalna ljekovitog djelovanja kod rana, oteklima, ozleda, upala, abscesa odstranjuje sva strana ljescia, koja su došla u ljelo pa večinu preduretne operacije, koje su sa bolima skopčane, ljekovita kod još tako staril rana, 2 posude stoje K 3.60.

Dobije se u ljekarni „Anđelina Svarna“ A. THIERRY-a u PREGRADI Hrvatska. — Imade ga i u skoro svim drugim ljekarnama.

Traže se

valjani zastupnici uz visoku proviziju. Izvoz ura F. Weimer, Beč XIX, Boschstr. broj 2.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 - Podružnica Via Sissano 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstoeg brašna iz najboljeg mlina po dnevnjoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

E 566/11
4

Dražbeni izrok.

Na prijedlog Autuna Andrijančić zastupanog po odv. Dr. Laginji, obaviti će se dne 26. IV. 1911. u 4 sata poslije podne na ovom sudu soba br. 4, dražba u svrhu danja u zakup za dobu od 6 godina obrtničke dozvole za tjeranje gostioničarskog obrta ddu. 26./I. 1910. G. 1494/2 ex 1909. i to pod uvjetima podnesenim od tjer. vjerovnika.

Najmanja ponuda iznaša K 450 na godinu.

Dražbeni uvjeti i ostali spisi mogu se pregledati na ovom sudu soba br. 8 u uredovno doba.

C. kr. kotarski sud odlo III.
Pula, dne 2. travnja 1911.

„CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu.

Utemeljena godine 1884.

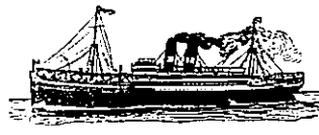
Centrala: Zagreb, u vlastitoj palači, ugao Marovske i Preradovićeve ulice.

Podružnica u Trstu, Corso br. 1. Telefon br. 2594.

Glavna zastupstva: Ljubljana, Novisad, Osijek, Rijeka i Sarajevo.

Ova zadruga prima uz povoljne uvjete sljedeće vrste osiguranja:

- I. Na ljudski život:**
1. osiguranja glavnica za slučaj doživjaja i smrti,
 2. osiguranja miraza,
 3. osiguranja životnih renta;
- II. Protiv štete od požara:**
1. Osiguranja zgrada (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica),
 2. Osiguranja pokretnina (pokretnosti, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.),
 3. Osiguranja poljskih plodina (žita, sijena i t. d.);
- III. Staklenih ploča protiv razlupanja.**
- Zadružna imovina u svim otdjelima iznosi K 2,116,216.86
- Od toga temeljna glavnica K 800.000.—
- Godišnji prihod premije s pristojbama K 1,117.866.08
- Isplaćene odštete K 3,923.163.48
- Zastupstvo za Pulu i okolice nalazi se kod gg. A. Žunić i drug u Puli.



Austro-Amerikana

38 velika transatlantska parobroda.

Redovita brza služba za putnike i robu između Trsta, Grčke, Italije, Španjolske, Sjeverne i južne Amerike. Odlazak iz Trsta:

I. pruga za putnike Trst-New-York, tičuć: Patras, Palermo, Alžir*) parobrod: Alice 1. aprila Almeria*)
" Marta Washington 8. "
" Laura 15. "

II. pruga za putnike Trst—Buenos-Aires, tičuć: Spljet*), Gruž*), parobrod: Francesca 6. aprila. Almeria, Las-Palmas, Rio de " Atlanta 27. " Janeiro, Santos, Monte Video na polazku.

III. pruga za robu na sve strane sviela.

Preuzimlje izlete po sredozemnom moru s velikim parobrodima prekoatlantskih pruga na dvostruki vijak.

Služba se čini s novim i brzim parobrodima providjenim sa svim komfortom i brzojavom bez žica.

Za upute obratili se na glavnog zastupnika za srednju Istru I. Novak u Pazinu i na ravnateljstvo u Trstu, via Mollino Piccolo 2, II. (brzojavi: Novak — Pazin, Cosulich — Trst).

*) uvjetno.

E 174/10
8

Dražbeni izrok.

Biće dne 5/5. 1911. u 10 sati prije podne kod dolje naznačenoga suda dražba: č. 653/2 orače »Pod Sv. Apolinara Stari« t. 1. 1/2 č. 936 vrt ulike »kol. Dražice t. 2. 1/2 č. 1631/3 pašnjak »Draga Radićeva« 1/2 č. 1631/4 orače »Draga Radićeva« 1/2 č. 1631/5 pašnjak »Draga Radićeva« t. 6. 4/3 č. 1996/1 šuma »U dragu Sv. Apolinara t. 7. č. 1029/1 vrt »ulike Pod kućani« t. 8. Ul. 36 Sv. Anton (I. skup.); č. 1055/3 vrt ulike »Klančić« t. 1. Ul. 36 Sv. Anton (II. skup.); 5/24 č. 68.1 pasnjak »Ograda« 5/24 č. 68/4 orače »Ograda« t. 1. 5/24 č. 653/3 orače »Draga Sv. Apolinara« 5/24 č. 653/4 pašnjak »Draga Sv. Apolinara« 5/24 č. 599/1 pašnjak »Paljuh na vedro Polje« t. 2. 5/24 č. 819/1 pašnjak »Lesine« 5/24 č. 849/2 orače »Lesine« 5/24 č. 819/3 pašnjak »Lesine« 5/24 č. 819/4 vrt ulike »Lesine« t. 3. 5/24 č. 920 šuma »Pod Lokvič« 5/24 č. 923/2 pašnjak »Pod Lokvič« t. 4. 5/24 č. 926/1 orače »Dražica« 5/24 č. 926/2 pašnjak »Koronal kod Dražica« t. 5. Ul. 647 Sv. Anton (III. skup.); 5/24 sgr. č. 22/2 kuća br. 7; 5/24 č. 8/3 vrt »Vrt kod kuće« t. 1. 5/24 č. 40/1 vrt ulike »Pod vrtlić« 5/24 č. 40/2 pašnjak »Pod vrtlić« t. 2. 5/24 č. 360/2 šuma »Magrinov« t. 3. 5/24 č. 396/4 šuma »Kantuni« t. 4. 5/24 č. 755/1 vrt ulike »Sabliv Vrt« t. 5. 5/24 č. 100/1 vinograd »Na marinu Lokvu« 5/24 č. 100/2 orače »Na marinu Lokvu« 5/24 č. 103 orače »Lesina« t. 6. 5/24 č. 2440/3 orače »Devčićev« 5/24 č. 2441/3 pašnjak »Devčićev« t. 7. 5/24 č. 360/3 šuma »Magrinov Gornje« t. 8. Ul. 33 Bogović (IV. skup.); č. 306/3 šuma »Kantuni« t. 1. Ul. 31 Bogović (V. skup.); 2/6 č. 597 vrt ulike »Ulrike na raskrižju« 2/6 č. 606 vrt ulike »Na Lokvič« t. 1. 2/6 č. 780 vrt ulike »Ulrike na Stipkino« t. 2. 2/6 č. 942/3 vrt ulike »Vrt kol Jabalje« t. 3. 2/6 č. 953/2 šuma »Jabaljevo u Brusnice« t. 4. 2/6 č. 957 orače »Sodovikovo« t. 5. Ul. 462 Bogović (VI. skup.); 1/8 sgr. č. 22/1 kuća br. 7. t. 1. 1/8 č. 2/1 pašnjak »Zad kuće« t. 2. Ul. 60 Bogović (VII. skup.); 1/8 č. 84/1 vrt ulike »Polje put Malinske« 1/8 č. 84/2 orače »Polje put Malinske« 1/8 č. 84/3 pašnjak »Polje put Malinske« t. 3. 1/4 č. 462 šuma »Rebro čestine« t. 4. 1/4 č. 396/2 šuma »Kantuni« t. 5. Ul. 60 Bogović (VIII. skup.); ukupno sa teretima upisanim u zapisnicima procijene pod red. brojevima 4. i 7. Nekretnine, što se stavljaju na dražbu procijenjene su na K 356412. Najmanja ponuda iznosi za I. skup K 260.24, za II. K 74'88, za III. K 117'03, za IV. K 832'08, za V. K 147'92, za VI. K 243'40, za VII. K 221'02, za VIII. K 312'88; ispod ovog iznosa ne prodaje se. Valjanim smatrati će se onaj način prodaje, kojim će se postignuti veću ukupnu ponudu.

Dražbeni uvjeti i isprave što se odnose na nekretnine (izvadak zemljisnika, hipoteka, izvadak katastra, zapisnici o procjeni i t. d.) mogu se razgledati kod dolje naznačenoga suda za uređovnih sati u sobi br. 7.

Prava, što bi dražbu učinila nedopuštenom, imaju se prijaviti sudu najkasnije na dražbenom rečistu, prije nego li započne dražba, jer inače ta prava neće se više moći isticati u pogledu iste nekretnine.

Lica za koja su sada osnovana ili će se tekom dražbenog postupka osnovati prava ili tereti na nekretnine, a koja ne stanuju u području dolje naznačenog sudbani neće se o daljim zgodaama dražbenog postupka samo oglasom, što će se na sudu priliti.

C. kr. kot. sud odlo II.
K r k, dne 28. ožujka 1911.

VLASTITI PROIZVODI!



Prave ruske galože.

Mladinske prolijskih cipela.

Trgovina i radionica cipela
ROB. BONYHADI (prije P. Zaro)
PULA — Via Sergia 33 — PULA.

Preporuča za USKRSNE BLAGDANE svoje bogato skladište cipela za gospodje, gospodu i djecu uz

umjerenu cijenu.

Poslužuje se i hrvatski.

Vanjske naručbe obavljaju se točno na pouzede.

KREDITNO I ESKOMPTNO DRUŠTVO

R. Z. O. J.

PULA

Ulica Giosuè Carducci 45.

Uredovni satovi od 9—12 prije podne i od 3—6 poslije podne.

- prima a) štedovne uložke i ukamađuje po 4 1/2 %.
- b) uloške na tekuci račun.
- c) sedmične uložke na udjele.

Dava članovima predujme i kredite u svrhu poboljšanja njihovog stanja i gospodarstva.

Obavlja inkase, eskomptuje mjentee i daje informacije u svakom bankovnom poslu.

Svojim članovima daje društvo savjete u svem što se tiče različitih taksa i drugih financijskih poslova.

Ravnateljstvo.

Družbine svieće!

Preuzeo sam zastupstvo za Istru stearinskih svieća od kojih dobiva korist družba sv. Cirila i Metoda za Istru. Od ove godine unapried imam u zalihii sljedeće tri vrsti:

- „LADA“ najbolja vrst stear. svieća à K 90.- po 100 zamota.
- „DANICA“ druga vrst à K 75.- po 100 zamota.
- „VESNA“ treća vrst à K 58.- po 100 zamota.

Ciene razumievaju se postavno na kolodvor ili parobrod u Puli, uz gotovo 2% popusta ili na tri mjeseca počeka.

Lacko Križ - Pula.

Uložne knjizice za „PČELICU“ mogu se dobiti u tiskari Laginja i dr., Pula.

Gradjevno zemljište

u via Sisano prodaje se. Velika zalihii rastlina za vrtove i polja. Santo Zotlich, via Medolino 79.



Jeftino česko PERLE JE

za krevete

5 kg. novo čibano K 9'60, bolje K 12'—
biele pahuljice čihane, 18'— „ 24'—
kao snieg biele pahuljice

Ujice čihane „ 30'— „ 36'—
Kazašilje se franko pouzedeem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troška.

BENEDIKT SACHSEL, Lobes, br. 259
pošta PILSEN, Česka.

Jeftino perje za postelje!



1 kg sivo, dobro očišano 2 K; bolje 2-40 K; prva vrst polusvijetlo 2-80 K; bijelo 4 K; bijelo, pahuljasto 5-10 K; 1 kg najfinije, kao snieg bijelo, očišano 6-40 K, 8 K; 1 kg pahuljica, sivo 6 K, 7 K; bijele fine 10 K; najfinije prave pahuljice 12 K.

Kod naručbe od 5 kruna franko. Iz gustog crvenog, plavog, bijelog ili žutog nankinga, 1 pokrivač, 180 cm dug, 116 cm širok, sa 2 jastuka, svaki 80 cm dug, 58 cm širok, napunjen s novim, sivim, vrlo trajnim pahuljastim perjem 16 K; polu pahuljica 20 K, pahuljice 24 K; pojedini pokrivači po 10, 12, 14 i 16 K; jastuci po 3, 3-50 i 4 K. — Razašilje se pouzedeem počun d 12 K franko. Roba se zamjenjuje ili uzimlje natrag franko; ako se ne dopade vraća se novac. — **Cienel badava i franko.**

S. BENISCH, Dešenice, 762, Šumava

Austro-hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Ravnateljstvo u Puntu.

Vlastito odpravništvo na Riecl, Riva Cristofora Colombo.

Plovitbeni red

vrjedn od 1. aprila do 30. junija 1911.

Pruga: Rijeka-Punat.

svaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prlje podne				po podne
5	odl.	PUNAT	dol.	4.50
5.15	dol.	Krk	odl.	4.35
5.25	dol.	Gizvotak	dol.	4.25
6.15	dol.		dol.	3.40
6.20	odl.		dol.	3.35
6.50	dol.	Medinski	odl.	3.05
7	odl.		dol.	2.55
7.45	odl.	Omišalj	odl.	2.10
7.50	odl.		dol.	2
8.45	dol.	RIJEKA	odl.	12.55

Uvjeljno pristajanje u Njivcima.

Pruga: Baška-Punat-Rijeka.

Svaki Utorak, Četvrti, Nedjeljo	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Ponedjelje, Srijeda, Subota
prlje podne				po podne
3.45	odl.	Baška	dol.	6.10
4.45	dol.	Punat	dol.	5
8.45	dol.	Rijeka	odl.	12.55

Uvjeljno pristajanje u staroj Baški.

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Lovran-Rab i natrag.

Svaki Četvrti	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Četvrti
prlje podne				po podne
7.35	odl.	Rijeka	dol.	7.20
8.10	dol.	Opatija	odl.	6.45
8.20	odl.		dol.	6.35
8.35	dol.	Lovran	odl.	6.20
8.40	odl.		dol.	6.10
12.30	dol.	Rab	odl.	2.30

Pruga: Rijeka-Opatija-Rab-Nerezine.

Utorak	Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Subota	Srijeda
prlje podne	prlje podne				prlje podne	prlje podne
7.35	7.35	odl.	RIJEKA	dol.	5	5
8.10	8.10	dol.	Opatija	odl.	4.25	4.25
8.20	8.20	odl.		dol.	4.15	4.15
9.40	9.40	dol.	Beli	odl.	2.55	2.55
9.50	9.50	odl.		dol.	2.45	2.45
10.40	10.40	dol.	Merag	odl.	1.55	1.55
10.50	10.50	odl.		dol.	1.45	1.45
11.2	11.20	dol.	Krk	odl.	1.05	1.05
11.30	11.30	odl.		dol.	12.55	12.55
po podne	po podne				prlje podne	prlje podne
1.20	1.20	dol.	Baštanova	odl.	11.25	11.25
2.20	2.20	dol.	Rab	odl.	11.15	11.15
3.40	3.40	odl.		odl.	9.25	9.25
4.05	4.05	dol.	Luna	dol.	9.15	9.15
4.10	4.10	odl.		odl.	8.50	8.50
5.20	5.20	dol.	Veli Lošinj	dol.	8.40	8.40
5.30	5.30	odl.		odl.	7.15	7.15
5.40	5.40	dol.	Mali Lošinj*)	dol.	7.05	7.05
5.50	5.50	odl.		odl.	6.55	6.55
6.40	6.40	dol.	NEREZINE	dol.	6.45	6.45
				odl.	6	6

*) Luka Sv. Martina.
Uvjeljno pristajanje u Puntu i Loparu.

Ravnateljstvo si pridržaje pravo — prema okolnostima — promjenje plovitbenog reda.

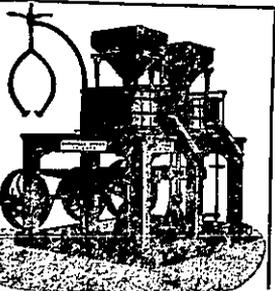
Petrove kapljice.

Dzovolom vis. kr. zem. vlned stavljam u promet lijek najnoviji i po liječničkim stručnjacima prekušani proti svima bolestima: želudca, crijeva, jetara, bubrega i sluznica. Sastavljen je od savimih svježih sokova, biljka i korenja, to se priprepača svakome, koji boluju od slabe probave, raznih boli i grčeva želuca i u crijevima. Pomaže u svakom u proti slaboj probavi, mučenici, kroničnom kataru želudca i crijeva. Umiruje žive i okrupljuje cijeli organizam.

Cijena 1 bočice 5 filara, 12 bočica 50 filara, 24 bočice 1 K franko pošta.

Dobivaju se samo u ljekarni k. v. Petru

FR. SULLER-A
ZAGREB, Vlaška ulica 22.



NAJBOLJI ŽITNI MLINOVI,

uljarski strojevi, motori, gospodarski strojevi u najboljoj izradbi i najjeftinije izradjeni, priredjeni za svako tlo.

Mnoga poduzeća po nama uredjena u prometu.

Pounde, proračuni na zahtjev badava i bez poštarine od

tehnike poslovнице

EMANUEL I OSKAR KRAUS,
TRST, Via San Nicolò 2/b.

Dobivaju se podpune opreme za sva obrtnička i industrijska poduzeća.
Dopisivanje: hrvatski, slovenski, njemački i talijanski.

Sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda

Na nam mladom ljetu...

Tko si Ti, kojeg su najželjnije očekivali na tisuće stotina naraštaja, kao svoga spasitelja, koji je morao da ih oslobodi od okova, robstva i smrti? Tko si Ti, kojeg su čete proroka kroz stoljeća svijetu navješćivale? Tko si Ti, čije se narodenje od devetnaest stoljeća najsvečanije svetkuje, a dan Tvoga narodenja smatran je danom, u kojemu se je cijeli svijet preporodio, preobrazio? Tko si Ti, koji si predmetom obožavanja i svetogrđa?

Jesi li Bog? Ili si . . .

Ali ja ne odgovaram. Nasuprot obratiti ću se vodji „modernih“, Renanu da mi on odgovori na upit: Tko si Ti, Isuse Krste?

! On mi kaže: „da si Ti čovjek, komu nema primjera, kolosalnoga razmjerja, krasan, divan genij, uzvišena osoba, veličanstvena osoba, tvorac vječne vjere čovječanstva, pravi tvorac doševnoga mira veliki utješitelj života, kojemu svak mora da zahvali, što ima najplemenitijega; utemeljitelj prave slobodne savjesti, usavršeni uzornik, u kojeg će se ugledavati sve trpeće duše, da dođu jakosti i utjehe.“ (1).

! On mi uzhitom govori: o Tvojoj „velikoj duši, o Tvojoj veličanstvenoj naravi, o Tvojoj „božanstvenoj naravi“ (2) i, o Tebi kaže, „da si bacio temelj pravomu liberalizmu i pravoj civilizaciji“, „da Te je obća savjest podpunim pravom prozvala Sinom Božijim“; da je smrt ustanovila Tvoje božanstvo, da si Ti postao kamen od ugla čovječanstvu do te mjere, da kada bi se samo htjelo Tvoje ime izbrisati s ovoga svijeta, ovaj bi se iz temelja srušio.“ (3)

A ipak ova „veličanstvena osoba“ nije tobože drugo nego „pretjerani moralist, strastvene čudi do najvećega stupnja strasti, čiji su zahtjevi bili neizmjerni, koji je prezirao zdrave granice ljudske naravi, koji je prekoračio svaku mjeru; za koga obitelj, prijateljstvo, domovina nisu imali nikakova smisla, čije je djelovanje tako malo bilo udešeno po zdravu razumu, „da bi se kadkada reklo, da mu se je um mračio“ (4). Ova „božanstvena narav“ umanjivala se je do nizkoće čovjeka bez ikakova odgoja i srdita, čija bi srditost koji put dovela do neizrecivih i u vidu absurdnih činâ; a kojemu je u velike godilo, da ga se nazivlje imenima, koja nije zasluživao i koja se nije usudjivao po sebi prisvajati; koji je kadkada upotrebljavao „nevine“ lukavštine, „veoma žudeći da sazna“ štogod intimna ob onomu, koga bi htjeo za se predobiti; koji se nije mnogo branio od naziva čudotvorca, premda je u sebi čutio taštinu toga mnjenja; koji nije bio strog prema šarlatanima, videći u tomu slavu svomu dobru glasu; koji je ljubio časti, koje suslužile njegovu cilju“ (5). Ovaj utemeljitelj „pravoga liberalizma i prave civilizacije“, bio je „čovjek od klapnja, krivih hladnih, neostvarivih ideja; koji je prihvaćao sobstvene utopije svoga vremena i svoga plemena; nadsmisloni revolucionarac, čija pokornost ustanovljenim vlastima bila je na koncu konca prosta podrugljivost; „anarhista“ „pod neke obzire, „te je vjerojatno da su mnoge njegove pogreške bile pretvarane“; kojemu treba čestitati što nije našao nijednoga zakona, po kojemu bi se kaznila uvrieda nanešena jednom stališu građana „i da ga barem jednom nije zaustavilo redarstvo tekom njegova lutajućega života“ (6).

Tavak je eto bio Isus Krst „kamen od ugla čovječanstvu do te mjere da kada bi se samo htjelo Njegovo ime izbrisati s ovoga svijeta, ovaj bi se iz temelja srušio“.

Oh, ne! Nema bleke, koja ne bi mogla, polazeći baš s provjeta učitelja „modernih“, Ernesta Renana, doći do ovoga zaključka: Ili je Isus Krst Bog, ili je čovječanstvo za preko devetnaest stoljeća izgubilo zdrav razum.

Ah! ovdje da, obistinjuje se, što je Spas kazao, kako će Njegova božanstvena osoba biti predmetom kontradikcija: Positus est hic in signum, cui contradicetur“ (7); i s ovim riječima, otvara se povijest Spasa.

Nama, sinovima Božijim, evo se povratio Božić: veselimo se! Evo Gospoda, koji k nama dolazi sa Svojim svetim narodenjem: Slava Bo-

gu na visini! Evo dana milosrdja i spasa: Mir, mir ljudima dobre volje! U ovim danima ne postoje žalosti smrti, gdje je narodenje života. Krst rođen od Djevice došao je na zemlju, da svima donese spasa i veselja.

Već je preko devetnaest stoljeća, da je svjetlost zasvjetlila svijetom i povelala ga na put spasa, svjetlost nestvorena Jednorodjenoga Sina Božijeg, koji je čovjekom postao. Božanstveni Djetić već od svoje zibke bio je našim Učiteljem; za tim nas je podučavao svojim Evangeljem; smrću nas je odkupio od robstva i sa slavnim uzkršućem pretvorio nam je nebesa, od tisuća stoljeća čovječanstvu zatvorena.

Svjetlost one svete noći narodenja nije nikada na manje došla u noći stoljeća. Božanstveni Odkupitelj vazda je svjetlio u svojoj Crkvi kao najveća zvijezda neuzmanjkavoga svjetlila i „svaki dan predsjedja udesima vasiona“ (8). Ali svijet, koji na svjetlost mrzi, htjeo je i hoće

(8) „Vie de Jésus“ str. 457.

da sveudilj ide u tminama.

Mi, sinovi Božiji, mi sljedbenici Crkve, kojoj je „sudjeno da za uvijek vjekuje“ (9), mi se ovoj svjetlosti radujemo, pozornim okom ju motrimo, kao voditeljicu na našem putovanju k vječnosti, kao što su tri sveta kralja sledila onu čudnovatu zvijezdu.

I danas kada sve to gušće i strašnije bivaju imine ljudske zloče, sazavimo nad nas, nad naše obitelji tu istu svjetlost Božiju, Djetića Boga, da nas spasi od nemilovne propasti; sazavimo Ga nad našu domovinu. Jer, nadahnuti, razgrijani vatrom vjere, vjerujući u Isusa i u Njegovo božanstvo, mi tada laglje vjerujemo u Hrvatsku i u njezinu budućnost; mi se čvrsto nadamo, da će i ona Božijom pomoću oživjeti novim životom, velika i preporodjena; mi ju ljubimo, te vodjeni tom ljubavlju, hoćemo da bude ujedinjena i slobodna.

Ivan Andrović.

(9) „Nav. Dj.“ str. 29.

Doček Jelačića bana na Rieci.

Hrvatstvo grada Rieke nepobitna je činjenica, kao što je i hrvatstvo Riečana, koji su, vjerni svojim tradicijama i običanjima, — a običaji su“, kako pravom opaža čuveni talijanski pisac Aleksandar D'Ancona, „najmoćniji izvor prava“ (1) — najsvečanije dočekali bana Jelačića kad je godine 1850. pohodio svoju Rieku.

Kojem je svečanostu primljen Jelačić najbolje dokazuje, što je gradska uprava za njegov doček potrošila for. 8400. Kada se uzme u obzir, da je za kraljev doček potrošeno for. 39.800, a za doček nadvojvode Maksimiliana samo for. 1575, onda nam i odskače sva veličajnost svečanosti. (1)

Ali u čemu se osobito izrazuje ova veličajnost, a na koju polazemo poglavitu znamenitost, upravo je u onomu duhu, kojim su prožete za tu prigodu izpjevane pjesme.

Ja sam već upozorio kako je riečko građanstvo pozdravilo slavnoga Bana hrvatskom pjesmom (2), pa ih ovdje saobčujem, da im se za u buduću ne zametne trag.

Zahvaliti mi je blagodarosti odličnog i poštovnog rodoljuba Kazimira Jelušića, načelnika kastavskoga, da sam uzmogao ovaj preriedki dokaz o nesumnjivomu hrvatskomu karakteru Riečana na svjetlo iznieti.

Ove je pjesme naš vrlo istranski rodoljub dobio god. 1869. iz ostavine pok. popa Andrije Marota-Jurjevića, umrlog iste godine u Kastvu uz različite druge spise, i brizno ih sačuvao znajući, da su velika riedkost i neprocijenjivi dokazi za hrvatstvo grada Rieke.

Još mi gosp. Jelušić piše, da je god. 1850. kastavska glazba, koja je bila na osobitomu glasu, dočekala neumrlog našega bana na *banski vratima*; to je njemu pripoviedao njegov blagopok. otac, koji je takodjer, uz ostalu braću glazbenike, prisustvovao tomu veličanstvenom dočeku i igrao Jelačićevu poputnicu sa refrainom: „*Slava Mu, slava Mu Jelačiću našem!*“

Ove su pjesme danas, kada se naši neprijatelji uortačiše, da nam u što skorijoj budućnosti zapjevaju opielo, od još znatnije važnosti, a i jačim porivom bi nam ove pjesme morale da budu, kako da oživtorimo amanete, koji nam otcu naši opredieliše, a jasno iztakoše i u ovim pjesmama. Pjesme su odtiskane „Tiskopisom Brajle Karletzky 1850.“ Napominjem, da su razmaknuta slova, kao u pretiskanju, označena i u izvorniku.

(1) „Il Corriere della Sera“ od 10. prosinca 1910.

(2) Ove su svote, koje vadim iz Tomislove knjige „Notizie storiche sulla città di Fiume“ str. 416. zaista velike za ono doba, kada se usporedi, da občinski predračun godine 1857. — a ovo je prvi predračun, koji je javnosti poznat — nije iznosio nego K 181.125 (Sr. „L'Eco di Fiume“ od mjeseca lipnja 1857). Za doček bana Coronina i Sokčevića gradska je uprava potrošila for. 2860. Na ovo pisac nadođaje: „Za slične troškove nije se opredieljivalo nego oko for. 300.“ Naprotiv za hrvatske banove koliko je Rieka trošila!

(2) V. str. 49 i 60.

Ovo dana razaslali smo upisne arke za „Riečki Glasnik“. Molimo svakoga, da patriotičnom žurnošću pospješi djelo.

Za eventualne obavijesti, tiskanice, itd. molimo svakoga obratiti se na Upravu „Riečkoga Glasnika“.

U PRILICI

SRIEČNOGA DOLAZKA U REKU

NJIH PREUSVIZENOSTI

SVETLOGA BANA

TROJEDNE KRALJEVINE

Gospodina JOSIPA Bar. JELAČIĆA Buzinkoga

i. t. d. i. t. d.

P E S M A.

Izlazite vile od planine,
Vencimi bršljana okrunjene,
Te dojdite k pesku morja mirnoga,
Dizati pesme iz grla tankoga.

Dojte vi kojim je lepota oprava,
Mile prestanište zelena dubrava,
Divice gorske dojdite pevati,
I rožice vence pojdite birati.

I vi ljubljene kćeri primorja,
Dižite se Ninfe krasne od morja,
Zelenom travicom okrunte čelo,
Za častiti ovo vreme veselo.

Dan ovaj u kom novi zrak plane,
Kad dojde u Reku premili BANE,
Kuju osvetli Svojim pohodjenjem,
TE svoju dobrotu izkaze znamenjem,

Po Njim nam nemijsje tuča nudit,
I druge neprilike polju naškodit,
Prestene nevreme i pogibelji,
Te Reki osvane lepi dan beli.

Po Njim se žute, veliko veselje! . . .
Milostive Cerere darovi i cvetje,
I na druge pupke ruže se šire,
A pod njimi debeli grozdovi vire.

Po Njim se sada dragi mir širi,
Po kim se ugasi rat nemili,
Te opet vrati se stanje nam bolje,
Kojim će cvati Hrvatsk. primorje.

Već čujem da istimi pevcu slavulji,
Gora se veseli i livada šumnji,
I svaki od veselja pevati stane,
Zdrav nam prezivio JELAČIĆ BANE!

Po morju vetrići svomji kreljuti,
Pušu kad prestanu valovi ljuti,
Milimi pesmami i tankim rumonom,
Mladina se veseli i peva ljubno.

Mirisa puni hladni kladeničići,
Od visokih gor nepristanu teći,
Iz mnogih stran u jednu se stiču,
Stalnost Austrijskoj kući navištju.

Najlepšim vencem ide okrunjena,
Božica Fioza i druginja Pomuna,
Sa živio rožice se rastresuju,
Rečkoga puka ljubav znamenju.

Doista Reke se okolice
Ovaj dan časte i njim se diče,
Siromah bogatim skup se vesele
Živio JELAČIĆ svikolici vele.

Pevao puk rečki,
u znak najdubljeg počitanja,
i izkrene harnosti snihovimi.

Fr. Seb. Žup.

(1) Renan: Vie de Jésus str. 18, 448, 36, 130, 2, 457, 332, 176, 283, 379.

(2) „Nav. Dj.“ str. 41, 74, 419, 224, 379.

(3) „Nav. Dj.“ str. 348, 18, 426.

(4) „Nav. Dj.“ str. 312, 13, 16, 18.

(5) „Nav. Dj.“ str. 319, 132, 191, 162, 265, 295, 374.

(6) „Nav. Dj.“ str. 282, 84, 116, 119, 458, 327, 62.

(7) Luka: II. 34.

DOBRODOŠLICA
PRIGODOM SVEČANOG DOŠASTJA
U POMORSKE KRAJEVE
NJEVGE PREUZVIŠENOSTI SVETLOGA BANA
JOSIPA Baruna JELAČIĆA
BUZINSKOGA
SPIEVANA U REKI
Dne 9 Serpnja 1850

po Vekostavu Rattay-a.

Veseli se Lika, i Korbava,
Slavni Senju, i Reka biela!
Bakar stari, krasna Kraljevica!
Veselte se sva primorska dica!
Evo vama vele srećnog dana,
Koj vam doni JELAČIĆA Bana:
Sokol sivi ispod Velebića,
Kano unuk slavnog Zrinovića;
Kojeg perje svojim krilima krasnim
Dade konac tolicim uzdasim;
Po pobedi kod Moora i Beča,
Na oružju svojih krašnička,
Hrabrih naših Hrvaskih momaka,
Kem spodobnih neima junaka!
Na jurišu, i na bojnem polju, —
Za dom, vieru, i svog vodje volju. —
Živi Bane lieta nesbrojena!
Koj jesi od istog plemena —
Spasitelju Austrie nužne,
Kao sinak svoje majke tužne!...
Sretan bio u svakoj odluki!
Kak' si bio i čordom i ruki. —
Pokrij krilima milo ovog puka!
Koj zavisi od Tvoje nauka:
Kao diete milom otcu svomu
Veran bit će na svetu ovomu;
Ar su vierni i njegovi bili,
Od starine povelje dobili. —
Primio nas pod zaštitu Tvoju
Na svakome dušmanskomu polju!
Deli snama sreću, i nesreću,
Slogom, snagom kod kopna, al' moral
Viruj Bane! u našu pomoću:
Svako doba, bez svakog odmora.

PROSLAVLJENOMU SVOJEMU BANU
JOSIPU Baronu JELAČIĆU

PRIGODOM
SVETČANOG OBIEDA
priredjenoga od strane stanovnika grada Rieke
dne 10 serpnja 1850.
ZA UZVELIČITI SVETČANOST SRIETNOG NIEGOVOG DOŠASTJA

u Rieku.

Kad se Rieka TVOM kormilu
Svietli Banel podložila,
U grudih je nadu milu
Srieće i blaga svog' gojila.

Junaštvo i mudrost TVOJA
Sve nam nade nadkrišće,
Česti, srieće i pokoja
Dovoljno nam pribaviše.

Pribaviše rajске slasti,
Duh narodni da uzplodi,
Da oblaci minu tmasti,
Zemlja da se prepородi. —

Ali kada naše u kolo
Lovor-viencem ovenčani
Stupaš Banel i svud okolo
Razproštreš zrak sunčani:

Kada mudro TVOJE slovo,
Kad TVOJ pogled blag i mio
K nam obratiš, — tad na novo
V' zemlji biva rajski dio.

Živil' oče domovine
Vitezu nad vitezovi,
Spasitelju carevine
Nek se svud TVE ime slovi! —

Živil' — dičnoj Zaručnici
Koja TVOM se sercu omili
Pozdrav pruži- u nježnoј silici
Što Njoj šalje grad naš bili!

NA USPOMENU
ČESTITOG DANA 10 SERPNJA 1850
K A D A

PREUZVIŠENI GOSPODIN
Josip Barun Jelačić
Ban Hrvatske, Slavonie i Dalmacie
itd. itd. itd.

VISOKOM SVOJOM NAZOČNOSTI
USRIEČITI DOSTOJI
OBCI GRADSKI SIROTINSKI ZAVOD,
BOLNICU I DIELAONICU

u Rieci.

Dobrotvorac ruka blaga
Da se ubogi ne skitamo
Od nemila do nedraga
Položī nas mila ama
Da nas glad neumori.

Zato čim se zora bila
Nam ukaže, molbe vruće
Šiljemo do otca mila
Koga u ruci sve 'e buduće —
Za naše spasitelje.

Gospodine uzvišeni!
Oče mili, slavni Bane!
Kada pogled Tvoj ljubjeni
K nam obrati — sunce svane
Izvor blaga našega.

Bog Te živi! mnogo lieta
Na čast viernih Tvih Sinovah,
Nek se po svih stranah svieta
Stava širi do vjekovah
Dičnoг Tvoга imena!

U ime hranjenikah ubogih
prepoznato posveljuje
Ravnateljstvo zavoda.

Hrvatski mornar.

(Odziv A. Palmoviću.)

Uza kršnu primorsku obalu,
Gdje Rječina u more se slija,
Pčdno starog, gordog Trsata,
Na obronku — tih morskome žalu —
Sio Sušak — ko labud bez krila,
Ljudskoj pravdi izvan dohvata.

Pređa njime pružilo se more,
— Ogladalo, život labuda, —
Što mu šapće budućnosti čar.
Na pomolku ranoranke zore,
Veslajući u ladjici tuda,
Hrvatski se javio mornar:

Pjesma.

"Sjet mi tužni u prošlosti staje,
Ladjice, mila družice,
Kad padoše uzdanice raje,
Kad oteše pravice.
To mu slomi kreljute,
Moja laka ladjice.

Dokad će mi milotuzno cvilit,
Ladjice, vjerna družice,
Dok nemoćan ū šir piljit
Željan leta, pučine?
O tom šapćī, ladjice,
Moja kitna družice.

Kad susjeda — naša mila seka,
Ladjice, laka družice,
Ne će gledat već nas oka prieka
S druge strane Rječine?
To romoni, ladjice,
Moja hitra družice.

Čujem . . . more o nečem žamori,
Ladjice, dilber-družice,
Seka bratu o ljubavi zbori —
O ljubavi sestrice;
Tū mi pjesmu šapćī — tū . . .
Tā ugadja labudu!"

Mihovlo Desnić.

Važan dokument iz
Kastavske prošlosti.

Gosp. Kažimir Jelučić, koji poput mame
pčele sabire podatke iz kastavske prošlosti, ovih
dana našao je u arhivu občine Kastavske veoma
važan dokument koji nam je poznatom do-
brotom i susretljivošću poslao te ga objeloda-
njujemo.

Iz ovoga dokumenta, proizlazi, da su se
naši vrlī i čestiti Kastavci i godine 1848-1849
borili za svoj hrvatski jezik, akoprem usiljeni
talijanski pisati, jer, sirote, nīesu imali hrvat-
skih škola.

Taj dokument koji je bio upravljen na
Ministarstvo unutarnjih posala u Kremzi, glasi
doslovce:

N. 763
m. j. 1849

ECCELSO IMP. REG. MINISTERO!

La costituzione benignamente accordataci
ci garantisce la nostra nazionalità, e la nostra
lingua.

L'attuale Ministero nel suo solenne Pro-
gramma ci assicura pure ia conservazione del-
l'una e dell'altra.

Noi intendiamo pure di conservare questi
sacri nostri diritti, e di difenderli con tutti i
mezzi che stanno in nostro potere: ma ci duole
assai che alcuni nostri fratelli e connazionali
spinti ed accecati dall'egoismo, e dall'interesse
loro privato, rinnegano apertamente e la nazio-
nalità, e la lingua ch'è quanto l'uomo ha di
più sacro al mondo: e ci duole non meno, che
vari nostri limitrofi e connazionali, sedotti da
emissari italiani, si siano lasciati con troppa
leggerezza indurre a firmare una protesta, in
cui rinunziano alla propria loro lingua, per far
introdurre una nuova. Questa novità porterebbe
per noi i più perniciosi effetti, poichè quale
maggior assurdo vi può essere, che quello d'in-
trodurre nel foro, nelle scuole, e nella chiesa
una lingua che è sconosciuta a tutti quasi della
popolazione? Qual maggior assurdo che intro-
durre una lingua, che renderebbe impossibile
al villico di esporre i suoi desideri, ed i suoi
reclami ad impiegati cui è sconosciuta l'unica
lingua famigliare al villico stesso.

Se alcuni privati trovano di loro interesse
il far introdurre nel foro la lingua italiana, allo
scopo di lucrare così da interpreti ai villici
(che devono pagare a caro prezzo questo fa-
vore) certo è, che la cosa non sta nell'interesse
della popolazione, come ognuno dal fin qui e-
sposito può facilmente riconoscere.

E qui non sarà fuori di luogo l'osservare,
che le sottoscrizioni non sono altrimenti 4000,
ma un paggio di centinaio, carpite anche que-
ste per la massima parte per la falsa predica-
zione, che unendosi queste Comuni a Fiume,
s'introdurrebbe anche qui il regime militare
prđrio dei confinarij.

Concludendo snl fin qui detto rinoviamo
la dimanda che la lingua illirico-croata, venga
dichiarata lingua del foro, delle scuole e della
chiesa.

Castua li 4 Gennaio 1849.

Martino Vlach m. p. podestà — Luigi Carla-
varis m. p. delegato — Francesco Marotti m. p.
delegato.

Elettori:

Francesco Marotti m. p. — Luigi Carliavaris m. p.
— Andrea Sincich m. p. — Giovanni Bachich
m. p. — Matteo Bastian m. p. — † Giovanni
Lenaz — † Giovanni Sincich — Luigi Jellussich
m. p. — Gio. Batta Zamlich m. p. — Giaco-
mo Zerovaz m. p. — Francesco Jellussich m. p. —
Jurinaz Jakob m. p. — Andrea Lucich m. p. —
Giuseppe Giurinaz m. p. — Carlo Lucich m. p.
— † Rade Francesco — † Andrea Dukich —
† Matteo Dukich — † Anton Dukich — † Mat-
teo Karlovic — † Andrea Kazin — † Matteo
Blaxic — † Jorgio Jusich — Ant. Lucich m. p.
— Giovanni Jellussich m. p. — Lodovico Jellus-
sich m. p. — Vincenzo Lucich m. p. — † Giu-
seppe Brosovich — Vincenzo Zamlich m. p. —
† Matteo Dukich Banicich — † Matteo Munich
— Anton Jurinaz m. p. — Francesco Blasich
m. p. — Andrea Brosovich m. p. — † Antonio
Brosovich — † Giuseppe Brosovich — † Anto-
nio Massenza — † Giovanni Brosovich —
Giovanni Brosovich di Giuseppe m. p. — An-
ton Jellusich m. p. — Vincenzo Dubricich m. p.
— Lodovico Rubessa m. p. — Francesco Ru-
bessa m. p. — † Franz Munich — † Giovanni
Munich — Franz Susan m. p. — † Jose Tuch-
tan Milich — † Jakob Ferlan — † Andrea Ba-
chich Ferlan — † Anton Skerli — † Giovanni
Munich Pluscko — † Anton Jarda — Felice
Munich m. p. — † Giovanni Mladenich di Sar-
soni — † Giovanni Dubrovich Agente — † Lu-
ca Cincheta di Cuceli.

Deputati del consiglio Comunale:

Andrea Brosovich m. p. — † Andrea Pobar —
† Matteo Cucanich — † Matteo Mavar — Gio-
vanni Jugo m. p. — † Gio. Jellussich — † An-
drea Spincich — † Mattio Gergurina — † Mat-
tio Zamlich — † Gio. Babich — † Andrea
Serdoz — † Andrea Stanich — G. Hlabše m. p.
Cittadino di Castua — † Matteo Blecich —
† Gio. Blasich — † Gius. Calcich di Bernassi

— † Antonio Juretič — † Matteo Sirolla Ulianih — † Giov. Bernicchi.

Mediante me Giacomo Zerovaz m. p. Ovi su potpisali većinom građana kastavskih, zatim slijede drugi iz svih poreznih občina kastavštine, na broju 682 izbornika sa svojim županima i obč. zastupnicima na čelu, a konačno potvrdio je župnik-dekan Vjekoslav Vlah, da u celom dekanatu od Kastva do Berseča narod samo hrvatski razumije i jedino taj jezik govori.

Na ovu molbu dobili su odgovor dne 28 travnja 1849 pod br. 171 uručbenoga zapisnika u njemačkomu jeziku, putem c. k. kotarskog povjereništva u Voloskom, dd. 20 ožujka 1849 br. 545, u priepisu, što je rečeno Ministarstvo odgovorilo zastupniku carevinske vieća dru. Madonuzzi iz Istre dne 15 prosinca 1848 br. 290-R.M.I. Ovaj odgovor bio je prenešen u govoru zast. prof. Vj. Spinčića kojeg je, dne 6 prosinca o. g., izrekao u carevinskomu vieću; a govor je s odgovorom bio tiskan u „Novomu Listu“ od 14 o. mj. te ga s toga, jer javnosti poznato, izpuštamo, dok pribiće ovaj važni dokument hrvatskoga Kastva, ovoga bedema Istre i Rieke.

U ovom velevažnomu spisu spominje se i Rieka. U tomu je dakle najbolji dokaz, kako su već u *ono doba* naši stari mislili posredno na uniju sa Riekom, kao sa hrvatskim teritorijem, neposredno sa materom zemljom Hrvatskom.

Burna bljaha doba 1848-1849, kada su Talijani Istre htjeli, da bude „sva Istra, izim Podgradskoga kotara (Castelnuovo u Čičariji), proglašena talijanskom.“ Kastavci su se tomu protivili; za to su htjeli pridruženje hrvatskoj Rieci, čime bi se bili pridružili i Hrvatskoj.

U podkriepu toga služ. molba naših Kastavaca iz god. 1850 na bana Jelčića, i, kasnije, druga molba na Bunjevca, banskoga povjerenika na Rieci u pogledu ceste iz Rieke kroz Kastav u Novigrad (Podgrad, Castelnuovo) prema Trstu. Molba) na bana glasi:

Preuzvišeni Gospodine!

(Ostalo izpuštivši.)

Preuzvišeni Gospodine! Naš mirni, dobri, neutrudljivi, velebrojni puk, od svih do Boga pozabljen, poznat samo za biti jur dvadeset godina nezamaren i proganjan u novoj Cesti ufa i išće bolju sreću za svoje obertništvo, za svoje zanate. Rečani, stran malo ptujinčah, jesu naša braća; s njimi svaki dan obćimo i tergujemo; u Reku kaplju naši znoj, i iz Reke njih plod k' nam se vraća. Vas je Božje providjenje Rečanom za oca dalo; a ti budući Rečani naši, a mi njihovi, Vaše preuzvišeno Gospodstvo oče dopustiti, da i mi Vas otcem imenijemo i Vašu otčinsku skerb i ljubav na blagovoljnu pomoć zavemo.

(Ostalo izpuštivši.)

U Kastvu na 12. Sečnja 1850.

Grada i puka zastupnici

Martin Vlah v. r. — Alvisio Carlaravis v. r. — Andrija Brosovich²⁾ v. r.

Foris na molbi glasi:

Na preuzvišenoga Gospodina
Gospodina Josipa Barona Jelčića
Bana, i Rečkog Grada Vladaoca
u
B E Č.

Zastupnici Grada i puka kastavskoga u
Primorju

prose najpioniznije za
blagovoljnu pomoć

da bi se Terstianska cesta iz Reke
po Kastvu u Novigrad odperla, iz
uzrokah kako u nutrih.

cum Allis . & .:/: ://:

Molba na Bunjevca je istoga sadržaja, s istim potpisima kao na bana; samo datum glasi: U Kastvu na 14. Aprilja 1850. Foris molbe glasi:

Na preuzvišenoga Gospodina

Gospodina Josipa Bunjevca c. k. Reda Leopoldova Viteza, Banskoga opunovlastjenoga Povjerenika u Primorju hrvatskom, Upraviteljstva hrvatskog Presednika & &

u
R E C I

Zastupnici Grada i Puka Kastavskoga

prose najpioniznije za
blagovoljnu pomoć,

da bi se Terstianska Cesta iz Reke po Kastvu u Novigrad odperla.

(1) Ove molbe pripisao nam je g. Kazimir Jelčić na čemu su ovim putem izričito sveuđnu zahvalnost. Molba je pisana hrvatski, te ostavljamo pravopis one dobe. Rukopis je pok. popa Andrije Marota-Jurčića.

(2) Prvi od potpisanih bio je načelnik, a druga dvojica občinski odbornici.
Na ovoj molbi stoji bilješka: „Neizvršena, prenoviti se, i Bunjevca-Banskomu povjereniku u Reci predaje“

Ja vas plačem . . .

Ja vas plačem, braćo otudjela,
Što pljujete na majčino ime!
Tudjinština tako vas zavela,
Da se mnogi zasliepio time,
I crnim se nabacio blatom
Na svetinju svog vlastitog roda;
Mnogom sada mrzka je sloboda,
Te hrvatsko robstvo plaća zlatom:
Ja vas plačem, Rječino, Kvarnaru,
Prodaše vam ime na pazardu!

Ja vas plačem, brda i doline,
Naokolo rođenog mi grada;
Ja vas plačem, mile visočine,
Gdje se duša tugom mi izjada:
Svoje divno izgubiste ime,
Tudjinci vam narinuše drugo,*
Silnik kleti već vam se narugo —
Misleć grob vaš zapečatit time:
Ja vas plačem uspomene mile,
Mile mete uzhićene vile!

Divim vam se, o izvori sveti,
Kojima se moj zavičaj poji,
Moja duša s jednog k drugom leti
S prevelike sreće, što ste moji!
Od Lešnjaka do Belog kamika,
Od Mlačice do vrela Vranice,
Od Žabice — gdje teče Žudinka:
Ja vas plačem, oj vi suzâ suze,
Amaneti sveti moje muze!

* Tako je od Kruševa postalo: „Monte S. Caterina“; Proslopa: „Prosloppo“, od Velog Vrta: „Monte Batiyani“, od Rječine: „Eneco“, od Kvarnarâ: „Quarnero“ itd.

Povratak stare občine krmpotske natrag u Krmpote.

Vapaj od svih zaboravljena i napuštena puka za pravicom.

Pod gornjim naslovom bijaše objelodanjen u broju 187 „Riečkoga Glasnika“ od 9. svibnja t. g. dosta omašan naš dopis, u kojem iznesosmo srijest nepravda i sva četiri u nebo vapijuću grieha, što ih u gornjem predmetu počiniše naši vedritelji i oblačitelji, koji su pozvani, da onakova nedjela suzbijaju i u klici ugušuju, jer nemoralno i ubitačno djeluje na duševni i tjelesni odgoj naroda. Ono naše pisanje nije doprlo do onih, kojima je bilo namijenjeno, stoga smo prinuđeni, da ga donekle obnovimo i da uputimo našu javnost u „rad“ naših prvaka i drugih faktora. Molimo Vas stoga, da nam zato ustupite malo prostora u cijenjenom Listu.

Protunarodna rabota.

Rabota tih naših nazovi faktora urodila je tim plodom, da se je sielo naše občine Krmpote prenelo iz Krmpota u — Zagone! Mi Krmpočani iz Podomara, Dolca, Ruševa, Sibinja, Bili itd., dok dodjemo do občine, moramo proći cijeli naš teritorij do Ledenica, a onda onaj ledenički do občine, koju smjestiše na medji Ledenice-Zagon! Pa da se ovo zove pomagati narodu i ići mu u svemu na ruku! Ako ovim nije nama učinjena golemâ nepravda, onda ne znamo, što može biti nepravdom!

Kad nam se je ovako „promišljenim“ i na „istinitim podlogama“ stvorena nepravda učinila prenosom siela občine iz Krmpota u Ledenice, molili smo tada opetovano visoku vladu da nam se ta nepravda popravi tako, da nam se sielo občine vrati natrag u Krmpote, ili ako to već ne, da se barem mi Krmpočani odciepmo od Ledenica, pa da nam se dade naša posebna občina kod nas u Krmpotama. Sve te skroz opravdane molbe do sada nisu ništa hasnile.

A zašto nisu? Na ovo pitanje evo i odgovora: Naprosto zato, jer se mjerodavne oblasti u ovom našem gorućem i životnom pitanju pozudaju i oslanjaju na izvješća i obrazloženja nižih naših činbenika. Ova pak izvješća, a naročito obrazloženja ne odgovaraju nikada pravom stanju stvari, već su sasvim jednostrano sačinjena tako, da viša oblast na temelju tih i takovih „dokazala“ zbilja ne može ništa odrediti ni dozvoliti.

Ovo i nije nikakovo čudo, kad se uvaži, da se ovakva dokazala u ovim predmetima traže i dobivaju od onih, kojima je upravo stalo do toga, da oblast ništa ne dozvoli u korist molitelja. Jer, kad se uzme, da ta dokazala pruža glavom interesirana osoba, a bez sudjelovanja molitelja, tada je jasno, da će sastavljači ako ništa drugo, a ono nastojati, da barem deblji kraj kod njih ostane. Ta to je i posve razumljivo, kada oni od toga korist vuku, kad bi se *naime občina razdvajila, njihovi bi se dohodci smanjili*. Ta se i na taj način pružena dokazala po svim oblastima ne kontroliraju, nego se samo temeljem tih tobožnjih činbenika skalupe izvješće i pridodu još onu nešto, što obično

Ja vas plačem, brežuljci i gaji
I vas gorde kamene Pećine;
Ja vas plačem najmiliji kraji
I vas moje sive golesine;
Ja vas plačem, najsladja imena,
Vi kamene litice, vrleti,
Vi kojim se djedovima sveti,
Vi slobode slad a uspomena:
Suze moje požalio nije,
Teške jade tko mi razumije!

Ja vas plačem, Proslope, Lubanju
I Golice najljepša glavice;
Ja vas plačem kroz noći i danju
Nad Rječinom ili na Strožnic:
Ja vas plačem, oj Kruševu brdo
I Rijavo kamenito moje,
Srce moje puklo bi na dvoje,
Oh, da ni ko stanac kamen tvrdo:
Vaše tjeme tvrdo, kameno je,
Ali nije ko što srce moje!

Ja vas plačem: srce mi ne puca,
Niti duša nad vama ne zdvaja;
Vatra tinja . . . Gle! gdje nog svjetluca
Sveti oganj hrvatskoga raja.
Skoro jakim planuti će žarom
Zasjati će brda i brdašca,
Zapalet će hrvatska srdašca
Plam slobode svete pravde jarom:
Gordo stojte, ponosni ko stiena,
Neumrla vaša su imena!

Ivo Grohovac-Riečanin.

najvišoj inštanciji služi za ono, čime je molite! — odbijen.

Kako se vlada zavarava i što bi vlada morala učiniti.

Naše je skromno, ali i opravdano mnijenje da tih podataka, na temelju kojih bi imalo usliediti odciepljenje, ne bi smio sabirati u stvari vrlo interesirani sadašnji obč. bilježnik, već bi se taj predmet imao povjeriti posebnom odboru od 10 lica samih Krmpočana, koje bi molitelji sami izmedju sebe izabrali, i u komu bi se imali nalaziti krmpotski župnik i učitelj. Ovim načinom pruženi svakovrstni podatci kao i sastavak odnosnog proračuna, na komu sve počiva, mogli bi tada nedvojbeno služiti sigurnom podlogom za više uredovanje. Odmah bi se vidilo, kako bi to više uredovanje bez dvojbe svršilo na korist našu — na korist celokupnogâ naroda, a ne na korist pojedinih osoba, kojima je radi vlastitog njihovog interesa stalo, da se občina ne dieli.

Da ova naša tvrdnja nije bez temelja, da je naime proračun tendencijozno sastavljen, pozivljemo se na već sastavljeni tobožnji proračun, koga je u tu svrhu sastavio sam obč. bilježnik Stipančić, a načelnik Ban supodpisao, dakle oba u stvari živo interesirana činbenika. Evo nekijih data iz tog proračuna, koje ćemo odmah i obezkriepiti. Da vidimo:

1. Obćinsko poglavarstvo:

1). Plaća obč. načelniku, koji je ujedno i suključar blagajne, uvrštena je za 600 K godišnjih, a mi većimo, da imamo naših pouzdatih ljudi, koliko hoćemo, koji će služiti za 1 K na dan i manje, jer zato ne treba biti jurista. Dosta da je pismen, služba mu je držati ključ od blagajne i podpisati gotov spis, jedan sat posla dnevno i stvar je gotova.

2. Plaća obč. bilježniku proračunana je na 1200 K. Mi možemo dobiti mladih i zdravih ljudi, koliko se hoće, ta tih je barem danas dosta, za 1000 K. Obćina nije velika, pa nema ni posla, a čemu onda velika plaća za neznatni posao, a vriedan bilježnik ima uvijek i nuzgrednih zasluga.

3. i 23. Stanarina obč. bilježniku i za pi-sarnu proračunana je na 400 K. Mi imamo za to prikladnih kuća i za 200 K.]

4. i 12. Drva za bilježnika i za pisarnu (12 hvati) proračunana su na 412 K. Mi ćemo dobiti ova drva i niže od 300 K.

5. Predvedbeni troškovi stavnih obvezanika i reklamanata proračunani su na 500 K. Čemu 500 K? Niti na jednu godišnju glavnu stavnju ne mora da ide glavom bilježnik, već bi trebao da ide načelnik, a ako je ovaj zapriečen, ili da su prištedni trošak, može se odrediti jedan ili dva druga pouzdanika (obćinska odbornika), koji će, ako bude nužno, dati povjerenstvu potrebita razjašnjenja. Naročito će svjedočiti istovjetnost predvedbenoga t. j. da ne bi jedan bio predveden mjesto drugoga, to je eto sve. Na naknadne stavnje nikako nije od

potrebe, da ide bilježnik. Dosta je ovdje, a to i zakon traži, samo pouzdani pratioč, dakle starišina, odbornik ili pandur, koji dobro poznaje onoga, koji ide na stavnju, da se ne bi dogodio, da se predvede krivi za pravoga. Ovo se pak najlakše može dogoditi, ako baš bilježnik ide s njima. Bilježnik ne pozna i ne može poznati ljude onako kao starišina, odbornik ili pandur.

Imamo izkustva, te je jedan bilježnik u našem kotaru s nepoznavanja dotičnog obvezanika, predveo njegovog nesposobnog brata pred stavnno povjerenstvo i ovaj naravno kao nesposoban nije bio unovačen, pa su tako on i brat mu izbjegli vojnoj dužnosti. Kad se je tomu posle ušlo u trag, bilježnik možda i nedužan, imao je je okapanja toliko, da ni danas još nije gotov. Eto, što će reći nepoznavanje ljudi!

A otkud može bilježnik, recimo, iz Ledenica poznati jednoga, koji se je rodio i uzgajao u Podomaru, otišao u svet i u svojoj 24. godini se vratio kući i predstavio se bilježniku, da je on taj i taj? Može li bilježnik jamčiti, da je to taj stavnno obvezanik? Ne može. On, ako će stvar savjestno obaviti, mora tražiti opet pouzdanike: župnika, odbornika, pandura itd., da mu posvjedoče istovjetnost osobe. Da se ovoj proceduri, koja je obično skoptana sa troškom i gubitkom vremena učini kraj, treba da se šalju občinski pouzdanici: odbornik, pandur itd. sa ljudima kot. činovniku, a ovaj onda da sve skupa predstavlja stavnno povjerenstvo.

Tako bi se eto izbjeglo velikim troškovima, za koje se eto proračunava 500 K. na godinu. Ovaj način, koga istakosmo glede predvedenja i sudjelovanja kod stavnno povjerenstva jest ne samo zakonit, nego je svrsishodan i jeftin, pa čemu ga ne provodjati? Onda bi svota od 200 K. za te svrhe i previše bila.

6. Za utjerivanje poreza proračunana je bilježniku nagrada od 100 K. Ovoga ne treba. Kod nas tih zaostatata na porezu nikada nema, a ako gdje što imade u zaostatku, što je opet krivnja činovnika. Dovoljno je, da pandur uz put, kada imade drugu službu to, ako je utjerivo, utjera. Ako ne može pandur, sigurno ne će moći ni bilježnik, jer gdje šta nema u kući, tu se ne može što uzeti. Ova stavka sasna otpada, jer je suvišna, a za one, koji redovito svojoj dužnosti udovoljavaju i nepravedna. Jer, oduka dolazi onaj, koji je svoje, daće namirno, da plaća bilježniku još i nagradu za utjerivanje poreza od onoga, koji ne će da porez plaća?

7. Paušal za predaju novca kod porez. ureda proračunana je bilježniku na 100 K. Ova je stavka previsoka, te će sama po sebi otpasti, čim se ustrojili porezni uredi u sielu našega kotara. Posao je o ustrojenju već u tečaju, te će tada bilježnik obavljajući drugi posao kod kotara, moći i morati uz put i novce predati. Ova stavka dakle otpada.

8. Plaća pisaru proračunana je na 720 K. Ova je stavka previsoka. Pisar ne treba, da ima bilježnički i blagajnički izpit, dosta je, da bude jednostavne dobar prepisat, a takovih će se moći dobiti dosta i izpod 600 K. Zahtjevi na selu nisu nikakovi, a obskrba daleko jeftinija, nego u većim mjestima.

Ta učitelj, koji je tako reći akademički nabržen i reprezentira osobno jednu javnu kulturnu instituciju, ima plaće 50 K. Naravno, ako se hoće imati pisara sa spremom bilježničkom onda ga treba i platiti, ali u tom slučaju ne treba bilježnika. Stavka je i za više od 120 K previsoka.

9. Plaća pandura proračunana je na 600 K. Sjeda li se gosp. bilježnik, a to nije bilo davno, kada su naši panduri za 10 fr. na mjesec službovali, a danas neka mu se dađe duplo pa je dosta. Služba mu ne će biti ni malo naporna, jer ne će trebati za svaku tric putovati po 10 kilometara puta u Ledenice itd. — 240 K. mu je dosta, ne treba, da bude filozof, dosta je da je pošten i pouzdan čovjek.

10. Za odielo mu je ustanovljeno 60 K., ako nije previše, dosta je 50 K., jer ne potroši svake godine jednu dolamu i pantalone. Glavno je, da ima službenu kapu za razliku od ostalih obćinara. Ako je vriedan, kapnut će mu stogod i sa strane.

11. Poštošoni je ustanovljena nagrada sa 168 K., što je previsoko. Pošta je 3—4 km. udaljena, pa je 100 K. dosta. Taj posao vrše na mnogo drugim važnijim mjestima ženske, pa mogu i kod nas. Imade ih dosta, koje će se veseliti dobitku od 100 K. godišnjih, a dnevno potroši 2 sata vremena.

13. Potrošak za kancelariju (paušal) određen je sa 300 K. Ova svota bi dostajala i za koji veći ured, nego što će biti občina Krmopot, pa je za ovu 400 K. i previše. Treba samo sa paušalom valjano gospodariti, pa će se vidjeti, kako je i ova svota sasvim dostatna. Naravno, ako se kupuje i troši ono, što ne treba, onda ni četiri ovakove svote nisu dosta, a navlastito onda, ako se računi izpostavljaju na pisarničke potrebštine, a uzimlju se privatne stvari.

14., 15. i 16. Za nabavu zakona, knjiga, poštanških vriednota i petroulja proračunana je svota od 125 K. Ovo ne spada ovamo. Te predmete u svakom drugom uredi tereti pisarnički paušal, a tako treba da je i kod nas. Za taj paušal opredjeljena je već gori potrebita svota, a ako bi se ukazala opravdana nužda, kao što

ne će, tada bi se mogao od slučaja do slučaja stanoviti iznos k paušalu pridođati. Ovo ne će biti ni nužno, ako se bude uredno gospodarilo sa pisarničkim potrebštinama.

17. Za novine proračunano je 90 K. Ovo je skroz suvišno. Dosta je da se nabavi službeni list „Narodne Novine“, a taj stoji 36 K. na godinu.

18. Za dnevnicu i putne troškove činovničtvu proračunano je 200 K. Ova stavka, iako nije suvišna, sigurno je pretjerana. Činovnici, a to je sam bilježnik i načelnik, vrlo riedko putuju izvan ureda u *strago občinskom* poslu. Za posebna pak putovanja, koja se u interesu strabneka obavljaju, nose trošak same dotične stranke, pa otpada potreba, da se obć. proračun sa ovom stavkom tereti u ovolikom iznosu. Za te vrlo riedke slučaje dosta je i previše 100 K.

19. i 20. Za poslužbu kod ovrha i za eksprese izvršeno je 125 K. Pošto se ovrhe kod nas obavljaju riedko ili nikada uz asistenciju, to je ova svota suvišna. Za one riedke slučaje kojima ne bi mogao sam pandur posla obaviti, već bi morao i bilježnik sudjelovati, nositi će trošak dotična stranka. Ne bi naime bilo pravo, da plaćam ja, koji nisam dužan za onoga, koji je dužan. Što se pak tiče ekspresa, to mogu biti dva, jedan ili nijedan na godinu, a stajati će svaki najviše 4 K., pa je za ove dvije stavke svota od 50 K. i previše.

21. Za mirovinsku zakladu obć. činovnika opredjeljeno je 13 K., 61 f. Pošto će kod nas biti samo bilježnik, to će i ta stavka snižena biti, međjutim neka ostane.

22. Za ribanje prostorija izvršeno je 40 K. i ovo je previše. U godini ima 52 nedjelje, pa kada bi se svake nedjelje ribalo jedanput, što se ne događaj, naravno ne po zimi, to se za to ribanje plati ženi 40 fl. Dosta je dakle 20 K. i prostorije će biti vrida u redu, samo neka se redovito čisti i plati.

Kako se sada gospodari, a kako bi se moralo.

Tako je za samo ovo poglavlje izvršena ukupna svota od 5953 K. 61 f. Prema našem računu, koji je prema stanju stvari i prema okolnostima dosta umjereno i savjestno proračunan iznaša ovo poglavlje 3669 K. 61 f., dakle samo ovdje je previsoko računano za 2284 K.

Isto je tako i u drugim poglavljima kao: kod zdravstva, gospodarstva, šumarstva, gradjevina i za školu izvršeno koješta, što nikako nije u skladu sa odnosnim predmetom. Stavljeno je jednostavno zato, da bude više.

Tako je u rubrici VII. „razne potrebštine“ stavljeno 526 K. Kakve su to razne potrebštine mi ne znamo. Bit će valjda, da su to *razne* napojnice, bakšiji, banketi itd., za koje mi, ako ih je bilo, ni u Ledenicama nismo znali, dok ih u Krmopotama ne trebamo, pa je i ova rubrika sasvim suvišna.

Nije dakle ni čudo, što se je na taj način izračunalo, da će se ovi i ovakvi izdatci pokrivati sa 772% nametom, koga da bi Krmopotani imali snositi. Istina je, da bi taj namet postojao

na onaj izdatak, kako su ga u Ledenicama računali, ali mi smo to prema pravom stanju stvari točno i pošteno proračunali tako, da bi naš namet za naše skromno obć. kućanstvo i gospodarstvo dosizao jedva 450%. Pa kad sada plaćamo 306%¹/₁₀, to nije tako velika razlika, navlastito, kad uočimo korist, koju bismo mi imali kada bi naša občina kod nas bila. Treba pomisliti samo to, da za svaku i najmanju stvarcu moraš kasati u Zagone po svakakvom nevremenu i u najvećem jeku poljskih poslova: košenje, kopanja, sadnje itd., a koliko puta badava, jer ne nadiješ nikoga kod kuće! Kada bi občina bila, gdje je crkva i škola, eto ideš crkvi, obaviš posao uz put, ide ti diete u školu, obavi ono mjesto tebe itd.

Za sve ovo naše više oblasti kao da i ne znaju, a ako znaju, onda je nepojimljivo, zašto oćdiepljenje ne dozvole? *Ili se pogoduje stanovitim osobama na očitu štetu našeg naroda, ili se za nas ne mari.* Tertium non datur (trećega nema). Na ostala poglavlja glasovitog proračuna a naročito na stalni i sigurni dohodak od uređiti se imajuće tunere i sitnog ribolova u Sv. Iliji, kao i na neke druge stvari osvrnut ćemo se po mogućnosti sljedeći put, a dotle molimo Visoku kr. zemaljsku Vladu, da ovo pitanje što moguće prije pravedno riešiti blagoizvolji.

Krmopotani.

Poziv na upis u II. kolo.

Hrvatska pučka štedionica (kao udruga) u Senju otvara

II. kolo

koje će započeti dne 1. siječnja 1911. Kolo traje dvie godine. Tjedni uložak iznaša 50 fillra, a može se pristupiti i sa više dielova. Iz ovog kola podjeljivat će se udrugarima zajmovi, najviše K 500.—, i to uz dva jamca, — Upišivanje obavlja se svake nedjelje od 10-12 sati dopodne u prostorijama radničkog društva „Uskok“. — U ime utemeljnih troškova plaća se prigodom upisa za svaki dio 50 fillra. Podpisano ravnateljstvo poziva ovim sve prijatelje štednje, neka se u što većem broju upišu u ovo II. kolo.

Ravnateljstvo.

Dr. Ignac Sozzi, na Sušaku povratio se.

Novi način liječenja sušice po profesoru Ruota; lieči kile bez operacije, i po najnovijoj metodi lieči bolesti želudca. Ordinira na Sušaku u Ružičevoj kući br. 68.

Hrvatska štedna i predujmovna zadruga na Sušaku

Prima od svojih zadrugara: tjedne uložke (najmanje od 1 krune) i štedne uložke (najmanje od 50 kruna) uz fix kamatnjak.

Pružna svojim članovima: 2200 K zajma na svaki ljedni uložak od 1 K uz povoljne uvjete, na zadužnicu, mjenicu i hipoteku. Zajam je oplativ u 200 tjedana. Svaki član participira na dobitku proizlazećem iz kola u kojem učestvuje.

Uvjeti i ubavjesti mogu se dobiti u poslovnici zadruge.

Telefon br. 708. Sušak, Palača Ružić br. 1, prizemno. Telefon br. 706.

HRVATSKA ŠTEDIONA (društvo na dionice) na Sušaku

Prima novac u svrhu ukamaćivanja na uložne knjižice počam od jedne krune. Prima i izdaje novac uz potvrde na tekući ili ček račun (conto corrente). Eskompirta mjenice, naputnice i kupone vrijednosnih papira. Daje predujmova na vrijednosne papire, te zlatni i srebrni novac. Dozvoljuje zajmova na hipoteku. Kupuje i prodaje sve vrsti vrijednosnih papira. Kupuje i prodaje uz dnevni burzovni tečaj devize i valute, t. j. sve vrsti inozemnog novca u papiru, zlatu ili srebru. Unovčuje izvućene srećke i sve vrijednosne papire, te dospjele kupone i nabavlja nove kuponske arke. Preuzima na unovćenja mjenice, naputnice i čekove na sva mjesta tu- i inozemstva. Prima u pohranu sve vrijednosne papire i sve dragocijenosti u svoje blagajne. Obavlja bezplatno reviziju svih tuzemnih i ovdje dozvoljenih inozemnih srećaka. Osim toga obavlja sve ostale u štedioničku i bankovnu struku zasjecajuće transakcije uz najpovoljnije uvjete, te daje rado i u najkraćem roku sve pitanje obavjesti usmeno ili posmeno. Daje predujmova na rućne zaloge: na sve zlatne i srebrne nakite, dragulje, bisere itd. Uredovni satovi za zalaganu jesu: prije podne 9-12, poslije podne 3-5. Telefon br. 989. RAVNATELJSTVO.